Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 25-ГО ЦЬВІТНЯ 1912. ЧИСЛО 17 — VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, APRIL 25, 1912. No. 17.

Новинки.

¶ **Новий руський соймовий посол.** Дня 1-го цьвітня відбули ся соймові вибори з жидачівського виборчого округа, на місце уступившого москвофіла о. Сеника. Вибраний зістав о. Остап Ніжанковський, Українець, 90 голосами, підчас коли москвофіл Сеник, що знова кандидував, дістав лише 74 голосів і соромно провалив ся. Тепер буде мати український клюб у галицькім соймі 14 послів, саме коли оба москвофільські клюби будуть мати лише 7 послів. Як бачимо, то москвофільство у Галичині соромно з дня на день валить ся і дасть Бог, що незадовго і сліду по нім не лишить ся.

¶ **Сензаційна новинка.** В 16. числі української соціялістичної часописи „Робочий Народ“, що виходить у Вінніпеґу, читаємо ось таку сензаційну новинку: „Незвичайні гості. Учасники і помічники в утечі тов. Миросл. Січинського приїздять до Вінніпеґу! Повний і правдивий опис утечі тов. Мирослава, поданий тими ж гостями, пічне ся друкувати в однім з слідуючих чисел „Робочого Народа“.

¶ **Наслідки шаленого вихру.** Минувшої неділі вечером перейшов через стейти Іллінойс і Індіяна страшний вихор (торнадо), наробивши чимало шкоди. Погибло 66 людий, а крім того начислено 157 покалічених. Близько 100 фамілій находить ся в крайній нужді. Вихор знищив понад 100 домів, спричинивши страти на кількасот тисяч долярів. Найбільше потерпіла оселя Буш, в північно-заднім куті повіта Вілямставн. Тут стрінули ся з собою два противні вихри: один північно-західний, а другий полуднево східний. Оба вітри дули із скоростию 75 миль на годину і в кількох мінутах здемолювали цілісіньке місточко. Місцеві власти взяли всіх потерпівших під свою опіку, жертвуючи їм тимчасове приміщене і потрібну поживу.

¶ **Вилив ріки Міссіссіпі.** Найбільша ріка у Злучених Державах, Міссіссіпі, виступила зі своїх берегів і затопила величезні простори. Шкоди обчисляють на міліони, а поверх того у страшній повени згинуло множество людий. Ще минувшого тижня занотовано богато жертв, погибших у нуртах розбурханих струй. Тепер доносять про нові жертви розшалілої стихії. В повіті Болівар, Місс., перервала напираюча вода в однім місци греблю і заляла цілий повіт. Потонуло 200 осіб, переважно муринів, що становлять більшу часть населеня. Ґубернатора Брювера повідомлено, що в місцевости Клівленд, Місс., кочує 6 000 людий, які утікли перед потопом і для яких вистане поживи заледви на одну добу. Иншу знов греблю перервала вода недалеко міста Ґрінвіл і затопила 15 осіб. Від початку повени погибло вже в тій околиці около 200 людий. Про подібні катастрофи доносять також із стейту Люізіяна, через котрий перепливає таж сама ріка. Повінь заєдно змагає ся, а занепокоєні люди розсилають всюди трівожні вісти і просять помочи. З Ню Орлінс вислано в загрожені околиці богато човнів і трохи поживи.

¶ **Ворог соціялізму.** Кардинал Ґіббонс з Балтімор, який є канцлером Католицького Університету в Вашінґтоні, дістав від якогось богатого Жида 25.000 долярів яко дар для названого університету. Сей Жид, якого назвиско держать в строгій тайні, має походити з одного із середно-западних стейтів. Він заявив, що уважає католицьку церкву великою опорою Злучених Держав проти соціялізму та анархізму, що підтримують безлад та непошановане законів. Ся сума має бути виплачена католицькому університетови в пятьох річних ратах, а за ті гроші має ся наняти спеціяльного професора, який буде студіювати та аналізувати соціялізм, аби відтак можна його поборювати. З тої суми буде також запомагати ся тих студентів, котрі схотять виучувати усякі соціялістичні доктрини.

¶ **Богатий жебрак.** В Джанставн, Па. помер недавно жебрак, Йосиф Кампальґо, що був звісний загально під іменем „старий Джов“. Коли погребник перешукав його річи, найшов у них 10 тисяч долярів готівкою, а також кілька бондів і листів заставних. Як бачимо, то не усі жебраки такі бідні, як людям здає ся.

¶ **Не докучайте зьвірятам!** При одній улици в Вілямсбурґу, коло Бруклина, стояв собі кінь Френка Дітріка і скубав молоденьку придорожну траву. До сього коня підійшов 14-літний хлопчина, Джордж Райлі і почав його дразнити соломкою. На знак свого невдоволеня кінь почав спершу махати хвостом, а відтак підніс задні ноги і парнув копитами докучливого хлопчиска. Після того розлючений кінь обернув ся до упавшого хлопця головою і почав містушити його передними ногами. Необачного Джорджа уратовано з під копит роздратованого зьвіра, але він так сильно покалічений, що нема надії удержати його при житю.

¶ **Орищак, що забив попа Чернявського стане небавком перед судом.** Як доносять з Ґудів, в Саск., Ів. Орищак, який забив серафимського попа Чернявського, стане небавком перед судом присяглих в Мелвіл, який буде судити його за поповнене убійство.

¶ **Страшний пожар знищив 270 трамвайових возів.** Дня 26. марта, о 2-ій годині пополудни повстав в Торонто, Кан., в варстатах електричної зелізниці огонь, який знищив 270 трамвайових возів і усі забудованя електричної компанії. Доперва по 6 годинах удалось згасити пожар. Шкода, яку він спричинив, виносить 500 до 600 тисяч долярів.

¶ **Знова убійство.** Коло Мелвіл, в Саск., найдено недавно на купі снігу тіло незвісного, около 20 літ числячого молодця. Лежав він лицем до землі, а на голові його були численні рани від револьверових стрілів, а також мав він рани по цілім тілі. Доперва тепер дійшла поліція, що убитим є Павло Мальовський, який пропав дня 30 го грудня м. р. Мав він при собі 200 долярів, яких тепер при нім не найдено. Поліція глядає за земляком Мальовського, який правдоподібно є його убійником.

¶ **Війна Хінців з Тибетанцями.** З місцевости Ґянтсе, Тибет, доносять, що хінський ґарнізон в Ляссі був зневолений уступити на полудневе передмісте, де його окружили Тибетанці. Хінські вояки мали з собою три пушки і убили 200 жінок і дітий. Републиканське правительство Хін вислало на підмогу загроженого ґарнізону нових офіцирів і 10 тисяч війська. Кажуть, що Тибетанці хотять замирити ся.

D 93

¶ **Російські селянки продають з голоду своє волосе.** З Варшави, у Росії, пишуть, що російські гандлярі волосєм у тім місті, роблять саме тепер добрі інтереси. Як звісно, у деяких ґуберніях в Росії панує тепер страшний голод. Люди десятками умирають з голоду. Селянки так замужні, як і дівчата, щоб ратувати свою рідню від голодової смерти, продають за безцін, бо за рубля або два, своє волосе ласим на него гандлярам. Ті послідні вивозять се „голодове волосе“ до більших міст західної Европи і продають там його в ціні від 40 до 50 франків, отже за десять разів більші гроші, як його набули. Купують його звичайно дами з висших товариств, та богачки, котрим природа поскупила волося. Як бачимо, то з біди московських селянок користають лиш гандлярі та богаті дами зах. Европи а може і з Америки, котрі не знають де дівати свої гроші. Російський же уряд, місто прийти з помочию гинучим московським селянам, сипле тисячі рублів для російських шпіґунів в Галичині, що мов саранча облізли нашу вітчину, та кидає сотки тисяч рублів на ширенє царо- і православія, щоб баламутили темних руських селян, котрі, прийшовши навіть до Америки, не могуть прийти до себе від московської дурійки.

¶ **Як Японці шанують Европейців.** В французькій часописі Реві Блє розповідає професор Лябрен, як Японці обходять ся в зносинах з Европейцями, і що вони говорять про них між собою. Коли прим. урядова ґазета Джепан Таймс, що виходить по анґлійськи, завсїгди подивляє европейську цивілїзацію, то дневники, що виходять у японській мові, майже що дня містять насьмішливі і погірдливі слова на европейську культуру та її представителів. І так ректор японського університету Камада — отже чоловік, якому мусить ся признати образованє — каже, що „Французи осягнули найвисший ступінь неморальности“. Одна токійська часопись називає Берлін „великанським домом розпусти“, а Гоші Тору, митовий наддиректор у Йокогамі, висловлює ся про померщу королеву Вікторію як про „фравенцімер“. Купець приймає европейського гостя привітливим усьміхом, кладе руки на коліна (на знак услужности) і поликає слину, що після японських правил приличности означає найбільше поважанє та муркотячи поздоровляє, однак се поздоровленє в дословнім переводі звучить: „Бажаю вам добрийдень, баранича голово!“ По сім поздоровленю приходить ся очарованому поздоровленєм Европейцеви, в двоє або й троє заплатити за куплений товар, ніж звичайно коштує. Треба тільки зявити ся на одній з улиць Токіо, де вже не видати „зевропейщеня“ а можна бути певним, що сейчас японська молодіж видалить відси такого „зайду“ а вуличники будуть гнати за ним і ганьбити послідними словами, н. пр. „Носиш плащ, бо маєш подертий сурдут“. „Носиш капелюх, щоби закрити свою лисину“. „Носиш ковнірець, щоби сховати свої боляки“. „Носиш окуляри, бо твої очи закислі ропою“. Ось такими привітами стрічають японські діти погордженого Европейця. Діточе базіканє, сказати би — однак діти беруть примір зі старших.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ДОПИСИ.

З Jersey City, N. J.

Заходом ,,Товариства Українських Соколів" відбуло ся дня 15-го цьвітня 1912 р. аматорське представлене, в галї ,,Білого Орла", 335 Нюарк Евню, в Джерзи Сіти, Н. Дж. Відограно оперету Івана Котляревського ,,Наталка Полтавка".

Заки приступлю до опису гри поодиноких аматорів, скажу, що молоденьке се товариство, яке засноване допера перед двома місяцями, поступає скорим кроком вперед. Бо, хоть оперета се не є так легка до вивчення ся, щоби її з усіми точностями добре відограти, то всеж таки представлене випало не зле, мимо того що аматори мали дуже короткий час до науки, бо всего 5 тижнів, в чім були також на перешкоді сьвята великодні; все-ж таки аматори вивязали ся зі своєї задачі дуже добре.

І так: ролю Горпини Терпелихи матери Наталки, грала пані Текля Гаврилів, як справжня акторка, помимо того, що була перший раз на сцені. Своїми рухами правдивої селянки, вимовою і сьпівом, порушила присутних слухачів, зацо зібрала тисячі оплесків.

Титулову ролю, т. є. ролю Наталки, доньки Горпини, грала пані Марія Милянович. І вона відограла свою ролю дуже добре і з правдивим знанєм і чутєм, і так само її публика нагородила грімкими оплесками.

Ролю Виборного грав п. Михайло Микитишин. Своїм знаменитим голосом і знанєм своєї ролі, формально чарував присутних гостей.

Не менше дуже добре вивязав ся із своєї ролї п. Павло Гаврилів, який грав ролю Петра, любовника Наталки. І його публика нагородила грімкими оплесками за його гру і прегарний сьпів.

Добре відограв ролю Миколи, п. Теодозій Пацала.

Слабше випала роля возного Тетерваковського, яку грав п. Андрей Шостак; але коли зважимо на те, що се роля найтруднїйша, як також і те, що п. Шостак підняв ся гри тої ролі допера два тижні перед представленєм, бо п. С. який мав грати ту ролю, по двох тижнях зрезиґнував, отже роля його в так короткім часі не могла випасти лїпше.

Хорами дириґував п. Осип Стеткевич. Музика була п. Павла Келичави.

Загально взявши, то представлене випало як не дуже добре то бодай добре.

Що до музики п. Павла Келичави то джерзисітські Українці, дочекали ся прецінь уже раз того, що можуть похвалити ся своїм музикантом, який з цілою своєю оркестрою вивязав ся будь-що будь з нелегкої задачі знаменито. Дятого всі Українці так джерзисітські як і дооколичні повинні би, а навіть думаю що зрозуміють і не забудуть на клич: ,,свій до свого" і при всяких нагодах будуть брати музику виключно п. Павла Келичави з Джерзи Сіти.

А тепер я, яко член ,,Товариства Українських Соколів", складаю від цілого уряду і всіх членів того Товариства сердечну подяку п. Осипови Стеткевичови, який цілком безінтересовно виучив сьпівів і диреґував на представленю.

Також сердечну подяку складаємо всім дорогим дооколичним гостям, а то: Всч. о. Яніцкому, пп. А. Ґелї, Ванцьови і сімом другим, яких імен не знаємо, з Пасайку; пп. Левчикови, Шереметі, Ядловському і другим з Елізабет; всім присутним на представленю нюйоркським членам поодиноких братств і товариств. Не менше дякуємо і джерзисітським Українцям, за їх присутність, яких була не велика горстка, а маємо жаль до тих, що відказались участи в так поважнім науково просьвітнім ділі.

Єще раз дякуємо Вам дорогі сусіди і кличем: ,,Честь і слава Вам!"

Сокіл.

З Elizabeth, N. J.

В кождім числі нашої ,,Свободи" читаємо про житє-бутє по других місцевостях, а про наше місто ще і сьвіт не чув. Може де кому видавалоби ся, що наш Ellzabeth, N. J. нічого не вартає, що тут може все спить сном блаженних. Де там! У нас також єсть житє, єсть рух, тільки що якось ніхто не відважить ся подати про се відомість нашому руському загалови. Чи може не люблять хвалити себе як другі, того вже не знаю.

Правда, що у нас перше не було того, що тепер єсть. У нас зачало ся житє допера від року 1910, коли до нас прийшов за сьвященика о. М. Лисяк. За його старанєм купила наша парохія цминтар, в найкрасшім місци, та його посьвятив м. р. Преосьв. Еп. С. С. Ортинський. По посьвяченю цминтаря о. М. Лисяк відійшов від нас до Йонкерс і якось сейчас зачало ся у нас йти трохи не до ладу. За одно дякуємо о. М. Лисякови, що нам спровадив доброго дяко-учителя. По відході о. М. Л. дістали ми о. Р. Волинця, також ревного сьвященика, котрий зараз взяв ся до діла як на полю церковнім так і просьвітнім. Теперішний священик прикрасив церков, котра виглядає вже на Божий дім. Але що важнійше; о. Волинець забрав ся з нашим д.-уч. до представлень, яких ще в нашій парохії не було і люди того дива ще не виділи. За порадою сьвященика заложив наш дяк, Л. Шеремета, товариство сьпівацьке, і взяв ся до представлень. Першим представленєм була комедія: ,,Пан писар", відіграна дня 7-го падолиста 1911 р. на галї п. Я. Чурчака, 154 Front Str. в Elizabeth. Єсть то досить велика галя, а була людьми так заповнена, що аж поліцмени мусіли боронити вступу і більше не пускати.

Друге представлене відіграно 13. січня с. р. на тій самій галї; була се ,,Ніч Вифлеємська". Помимо того, що мороз на дворі тріщав і на галї не було дуже тепло, людий було повно. Се було найлїпшим доказом, що наш нарід інтересує ся представленями. Тому наш дяко-учитель не жалуючи труду взяв ся дальше до роботи, так що 10. лютого с. р. відіграно ,,Арендар". По тім представленю був баль, на котрім дуже красно грала Українська банда з Jersey City, N. J.

В слід за тим наше сьпівацьке товариство відіграло в Сьвітлий Понеділок, дня 8. цьвітня, дуже красну і цікаву оперету в 3-ох діях ,,Ох! не люби двох!" Той день зістане в памяти кождому, навіть і тому, що поїде до краю; сего представлення певно ніхто не забуде. Цікаво було подивляти наших Русинів, як також Поляків і Литвинів, котрі зачинали сходитись на галю вже від 4.ої год. щоб побачити, що то буде за чудо: ,,Ох! не люби двох!" Нарід був цілком тверезий, бо на галї пива не продавали лише воду. Цад'їхала і наша українська оркестра з Джерзи Сіти., під управою Павла Келичави, як діріґента. Вдарила гучної коломийки, що аж всякий і засьміяв ся, і сльози радости потекли з очий, кождий почув себе якби в ріднім краю. Народа прибуло тілько, що при касі забракло тікетів. Люди не можуть дочекати ся 7-ої год., коли зачне ся представлене. Аж ось підносить ся куртина; нарід запер в собі дух, стало тихо, бо кождий хоче щось цікавого почути. Виходить на сцену наш сьвященик, о. Р. Волинець і витає сюдий радісним словом ,,Христос воскрес!" А опісля попросив людий, щоби спокійно заховували ся підчас представленя і уважали на кожде слово і на кожду пісню, як також пояснив зміст представленя. По скінченій промові залунала галя оплесками, а занавіс впав. Наша оркестра заграла красну думку. Музика утихла, стало на галї тихо, хоть мак сій: підносить ся куртина; видно вільне місце в селї. Виходить Максим Дурінь, вже старший господар з папером в руці, горбатий і смаглявого лиця, (його грав Сень Колодій). Він перший вийшов на сцену, та і перший грою своєю відначив ся; грав так, якби він був тїлом і душею Максим. Катерину, його жінку, грала Ксеня Атаманчук. Вона відіграла свою ролю неначеб дійсно вміла любити двох. Климка Мельника відіграв Василь Левчик. Сей мельник як з'явив ся на сцену, то вже оплескам і сьміхови не була кінця. Марцуню, їх дочку, грала Ева Порада; вона свою ролю віддала знаменито; закинути лиш можна се, що трошки за тихо сьпівала. Івана, любовника Марцуні, відіграв знаменито Йосиф Горин. Олексу вуйка Івана, грав Іван Хребет; він добре вивязав ся зі своєї ролі. Гандзю, сусідку Максима, грала гарно Дорка Маргон. Гершка, арендаря відіграв, Михаїл Костишин. Він віддав на сцені тип правдивого жида, як би був таки ним уроджений. Хаскля, його сина відіграв Михаїл Крук, досить добре. Парасю, наньку — відіграла Параска Бобер, досить добре, лише її рухи часами не годили ся з ролею. Жандарма відіграв Яким Запотічний. Він був правдивий жандарм з Галичини, що вміє селян кувати в ланцухи. Селянина грав Михаїл Либа; сей мав малу ролю, але і з нього вивязав ся гарно.

Що найбільше подобало ся людям, то сцена, коли переходило весїлє хлопське. Як звичайно в селї, що попереду біжать дїти, так і на сцені висипав ся на перед рій веселих дїтий, а за ними молодий з молодою, а там дружки, дружби-гості весїльні; а наша оркестра вдарила пісню: ,,Гей! гей! було се дивити, яку собі брав, Гей! було се женити, в кім ся закохав!" — то тогди вже нарід з радости не знав що зі собою робити. Маленькі діточки, як хлопці так і дівчата що не мали висше 8—10 літ, були всї убрані по українськи, на які то річи наш руський характеризатор певно доложив зі своєї кишені.

Се представлене випало дуже хорошо; се була у нашім Елізабеті, перша оперета. до якої ноти спроваджувано з краю та при акомпаніменті доброї оркестри. Виділи ми на нім також гостий і з околиці, як Ниарку, дякоучителя, Т. Каськова з кількома людьми, з Йонкерс дяко-учителя, Павла Лозінського з другими, та з инших місцевовостий.

За сю роботу на просьвітній ниві належить ся подяка і честь парохови о. Р. Волинцю, дяко учителеви, Л. Шереметі і нашому предсїдателеви, Василю Левчикови, вони не жалують свого труду в народній праци, а предсїдатель не лиш заохочує других, але і ще бере ролї; в ,,Арендарі" грав дуже удачно Богатчука, а в послїднім представленю Тимка Мельника. Дай Боже всїм парохіям таких предсїдателів.

Не менче належить ся велика подяка нашому руському характеризаторови п. Михаїлови Угорчакови з Ню Йорку, котрий характеризував у нас аматорів на всї 4 представленя дуже удачно. Ми поручаємо його всїм нашим парохіям і Братствам, котрі уладжують представленя. Слава і честь належить ся нашій українській оркестрі з Джерзи Сіти, котра грала підчас павз і підчас представленя. Слава і честь та сердечна подяка належить ся також нашому дяко-учителеви і всїм сьпівакам, що не жалують свого труду на добре діло.

М. М. Член Бр. сьв. Василія Великого.

З New Haven, Conn.

Взяти яку часопись до рук і читати її пильно, то все можна дечого научити ся з неї, а принайменче дізнати ся дечого цікавого з неї. Але з другого боку говорять знова люди, не все золото, що блищить ся. От взяв я ,,Свободу" ч. 13-те до рук і подибав в нїм допись з Ню Гевен, підписану ,,Гість з Дерби". У тій дописи автор жалує, що на так велике число Русинів в Ню Гевен, так мало явило ся на представленю, бо волять пересиджувати при келїшку. Прочитав я се і задумав ся, чи справді тут суть такі пяяки, як ,,гість" подає. Цілком противно. Гість писав, але сам певний не був що пише, бо виджу, що не знає тутейших обставин. Руських родин знайде ся тут до 35, а всїх Русинів разом назбирав би во три сотки; але щож, зарібки тут лихі, роботи доброї нема, ледви що чоловік заробить на власне житя та і то тяжко приходить. Тут у нас нема одного чоловіка, щоби мав якесь висше образоване від народної школи. А коли найде ся хтось, що взявши за приклад других, зачне щось робити, то зараз найде ся якась підхвостина, та давай киринити...

Три роки тому тутешні Русини заложили Братство сьв. Арх. Михаїла котре числить тепер понад сто членів. Се братство заснувало парохію і купило церкву тому два роки. До тої церкви доїздить під пору о. Алексій Павляк з Ансонії і править Службу Божу що другу неділю. Тепер застало засноване друге братство, ,,Товариство Запорожська Січ"; зорґанізував його п. С. Натуркач; в початках розвивалось се товариство гарно під проводом п. С. Натуркача, устроїло представлене, і зложено кілька долярів на книжки; але щож, і там не на довго стало того добра. На розказ кошового, котрим був п. С. Натуркач, щоб книжки замовити з Галичини, який ще і сам хотів доложити гарну сумку гроший, скарбник, котрим є Василь Левчук, відповів, що ще час на то. Так захотіло ся декому старшувати. Зробили чартер, та і той як не у людий, бо нема на нїм назви товариства анї де гроші мають йти, як би ся товариство розпало. Коли кошовий прочитав чартер і завважав сї хиби, та сказав їх поправити, так зараз Олекса Малік підбунтував других членів, говорячи, що то ще лїпше, що нема назви, бо корт не буде знати де кого шукати. П. С. Натуркач видячи неприхильність членів і недовіре до себе, виступив з уряду. Який тепер порядок в ,,Січи"? Сварка, лайки і безнастанний вибір нових урядників що мітінґу. Довше так не повинно бути. Ми, товариші, не зложили гроші на те, щоби В. Левчук тримав їх за пазухою; ми хочемо мати книжки, ми хочемо читати учити ся, щоб другі не сьміяли ся з нас. Возьмім ся всї до щирої праці, і не даймо ся за ніс водити. Тож сьміло вперед а не пожалуємо.

Товариш.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

КОЗАЦЬКА ПОМСТА.

Оповідане з козацької старовини.

(Конець).

XI.

На подвірю стали утихати крики пяної служби. Усьо поклало ся, куди попало і захропіло. Сьвітла гасли. Чути ще було де-де крики на економії і по селу.

Стояла ясна зоряна ніч...

Тепер підкрали ся наші козаки під браму і тихенько відчинили на тілько, що один чоловік протисненеть ся. Карпо станув над ровом і в тій хвилї відозвав ся півень раз за разом тричі... То було козацьке гасло.

Як йно смеркло ся, вийшли Карпові сотні з балки, де полишали коний, прийшли лїсом і засїли в комиші над ставом. Ждали на умовлений знак. Козацтво подалось до брами тихо, без гомону. Здавало ся, що то душі замучених людий збирають ся на весїля свого ката, пана Овруцького.

— Гасло: Варшава, відзив: варта, шептав Карпо козакам — Що мога не проливати крови — пяних вязати посторонками...

Козаки відчинили браму на оба крила і всипались туди мов шпоно до мішка. Вязали пяних мов баранів. Карпо з кількома подав ся на башту. Вартовий куняв, оперши ся на свою галябарду. Почувши від Карпа гасло, куняв дальше, бо і він випив теж. Його теж звязали. Те саме зробили і з иншими вартовими. Одна часть подала ся на економію робити ту саму роботу. Лише тих, що стояли постоєм по селу, не чіпали, тих то вже Красноставчани самі угостять, як дізнають ся, яких гостий має пан Овруцький.

— Тепер ходїм, хлопцї, на весїлє, говорив Карпо. З шаблею в руцї пішов передом. В палатї ще збенкетували. Музика грала завзято, а пани з гарними панями танцювали. Їм було безпечно за сими грубими мурами, що їх хлопські руки збудували...

Одна часть козаків кинулась по замкових покоях вязати пяних панів.

Карпо отворив ногою двері до салї, де танцювали пани. Коли станув на порозї, гукнув:

— На весїлє приходимо, хоть непрохані. Ану-те музики! заграйте і нам сіромахам! Усї, що тут були, задубіли зі страху. Панї стали кричати та млїти. Усї збились в одну купу в куток салї, наче отара овець, коли вовк прокрадеть ся в кошару.

— Панів брати живих на пута — жінок не чіпайте.

В тій хвилї почули ся стріли з пістолів в сїнях замку.

Кількох панів почувши галас і крики, вибігло до сїний з шаблями і пістолями. Між ними стояв з шаблею на голо з пістолем в руцї пан Овруцький. Він лаяв в біса гайдамаків.

— Не рушьте його, братчики! гукав Карпо біжучи прямо на нього. Побіч нього біг що сили Остап.

Пан Овруцький заскреготав зубами. Він догадав ся, що се ватажок і прицїлив до його пістоль. Прибіг Остап і в саму пору підбив шаблею руку пана Овруцького. Куля пала в стелю. На шию пана Овруцького впала петля. Він повалив ся на землю. Його звязали цупко. Пручаня нічого не помогло. Було по всьому. Без проливу крови, без всяких заходів, без облоги — попав в руки козацтва сильний, нездобутий панський замок, якого не могла взяти жадна козацька ватага. Попав ся в руки козацьких местників гордий пан, споконвічний гнобитель козацького роду.

Козаки страх раділи.

— Ходім, хлопцї, повечеряти, — може пани не зїли усього... Панас Чабан зі своєю сотнею буде сторожити нашу безпеку. Зачинити браму і поставити сторожу по баштах. Твоя сотня, Панасе, не сьміє доторкнути ся михайлика. За се відповідаєте вашими головами. Ми робити мемо порядок з панами.

Пішли до великої салї. Тут в куточку сидїли налякані панї. Вони прочували свій близький конець, плакали і молили ся.

Карпо Кожух сїв на мягенький каналі і звелїв привести перед себе пана Овруцького.

— Пізнаєш мене, пане Овруцький? Пан Овруцький стояв перед ним зі звязаними позаду руками. Він дивив ся з погордою і злістю на козаків.

— Я тобі пригадаю ся, пане. Я той самий Карпо Кожух, колишнїй твій підданий. Моїх батьків звелїв ти киями на смерть забити, а мене втопити, як щеня. Я забрав тобі сина, але се не був ще край моєї помсти. Розплата послїдує зараз.

Пан Овруцький здрігнув цїлим тїлом. Він рванув ся так, що аж посторонки на руках затріщали.

— Коли-б в мене не звязані руки, я-б тебе задушив руками.

— Хлопцї! розвяжіть його, а то ще скаже, що хам його боїть ся.

Розтяли мотуза. Пан Овруцький не міг з дива вийти, що з ним робить ся.

— Віддай менї сина мого, а всьо тобі прощу, майно моє віддам — звільню тебе від панщини.

— Чи бачив хто такого панського дурня? Нї твого майна, нї твоєї свободи я в тебе не прошу. Я кивну лише пальцем, а зараз повиснеш, або на пали застрягнеш. Давно тобі се належить ся, та я не таке для тебе придумав. І сина я тобі віддам, і то зараз. Остане! Привитай ся з твоїм рідним батьком! Бачиш, пане, як гарно я твого сина виховав! Він козак душею і тїлом. Він в таборі твоїх ворогів...

Всї стояли здивовані. Пан Овруцький дивив ся здивованими очима на усїх, недовіряючи придивляв ся Остапови.

Остапови защеміло в голові. Йому нагадало ся від разу щось давне, дуже давне, мов крізь сон, крізь мраку. Нагадали ся йому дитячі лїта, панські покої, розкіш. Йому здавало ся, що тепер як раз прокинув ся з якогось сну і не може ще стямитись.

З тої задуми вирвав його чортївський сьміх пана Овруцького. Такий сьміх він колись давно чував і дуже його лякав ся.

— Ти брешеш, хаме, кричав пан Овруцький, ти так мене мучити хочеш, глузуєш з мене. Ти давно замучив мою дитину, а може і зїв її з помсти, бо ти гірш людоїда.

Карпо на ту зневагу нї вусом не моргнув.

— Ану, поглянь за праве вухо тому козакови — що там побачиш? А може ти і не знаєш, що у твої дитини було червоне знамя за правим вухом? Се те-ж намятка по твоїх кровавих вчинках, коли твоя вагітна жінка налякала ся проливаної тобою козацької крови... Ну, подивись, тодї може і не скажеш, що я брешу.

Пан Овруцький приблизив ся до Остапа, який стояв непорушно. Він придивляв ся за праве вухо.

Від разу не той став. Його лице повеселїло, очи заблисли радістю...

— Справдї! Боже мій, слава тобі! Станїславе. Стасю мій! Тільки я слїз виплакав за тобою, а тепер на старість мою вертаєш менї живий і здоровий!

Пан Овруцький розняв руки, щоби обняти Остапа.

Остап відступив ся.

Козаки дивились, що з того вийде.

Остап каже:

— Не каляй мене твоїми руками. На них ще не засохла невинна кров хрещеного народа, моїх братів. Чував я за тебе богато, почув я з твоїх уст недавно ще, як ти хвалив ся нищити народ безвинний, що тебе годував кровавою працею. — Ти менї не батько, я тобі не син. Я козак, що поприсяг карати і нищити панів, до яких ти належиш. Подякуй Богови, що я отім дізнав ся, а то тебе власною рукою зарізав би. Тепер годї, бо в мене твоя кров, — але я знати тебе не хочу — душегуба... — Ось де мій батько!

Остап підбіг до Карпа, присїв біля нього на землї і став цїлувати його руки...

Пан Овруцький не надїяв ся того. Він дивив ся на те божевільними очима.

— Мій син відрікаєть мене. Гайдамаку батьком зове та по руках цїлує — горе менї!

Пан Овруцький побаранів на лици, заколихав ся і впав на землю неживий...

Настала довга мовчанка.

Остап встав.

— Помоліть ся, братчики, зі мною за душу грішника. Сором такого батька мати, та все-ж то моя кров...

Остап прикляк біля трупа і став молити ся, закривши долонями очи.

— Я тепер пан сього замку і майна, гукнув Остап випрямивши ся. — Прикликати сюди маршалка того замку, розвязати усїх панів і привести сюди.

Козаки розбрили ся.

— А то ватажко нам штуку втяв, хто би такого надїяв ся? Та що воно ще буде? гуторили між собою, розтинаючи панам пута на руках.

Привели перед Остапа старого наляканого маршалка. Шляхта посходила ся.

— Пізнавай мене і засьвідкуй перед шляхтою, хто я є.

Маршалок вже чув, що тут скоїло ся. Він поглянув Остапови за вухо і сказав:

— Сьвідкую перед Богом та ясновельможними панами, що се є ясновельможний Станїслав Овруцький, пан сього замку, який перед лїтами загинув. Пізнаю його по отсїм знамени, по сїм червонім пятнї.

Шляхта дуже здивувала ся.

— А може і це нащо придасть ся, говорив Карпо виймаючи з гаманця золотий хрестик.

— Отсей хрестик мав на шиї хлопчина, коли я його взяв.

Маршалок приглянув ся хрестикови:

— Так воно справдї.

— Слухайте тепер мене, гукав Остап, ви пани і панї, не лякайтесь нїчого. Нікому волос з голови не може спасти. Ви гості того замку і мої. Вам, мої товариші, належить ся окуп воєнний за отсих бранців. Беріть усьо золото, срібло, яке знайдете в тім замку, се вам виставте, а їх не тикайте — я вас прошу. Менї того не треба, я ваш товариш долї і недолї до смерти. Беріть усе! Ви, пани, забирайтесь зараз в панї зі своїми статками, бо заки сонце стане на південь, з того замку останеть ся руїна. Людською кривдою він ставив ся, нехай пропада!... — Нуте, хлопцї, прикликати менї усїх Красноставчан! Вже днїє на дворі. — Їм я теж маю дещо сказати.

На дворі розвиднїло ся. Сьвітла в замку блїдли...

— Є тут між вами який реєнт? питав Остап панів...

Виступив старий шляхтич.

— Пиши, пане, грамоту, що я, Станїслав Овруцький, пан сього замку і усїх сїл до того приналежних, усїм моїм підданим даю на вічні часи волю. Зїмаю із них панщину і всякі повинности, а за се, що вони тільки лїт на мого батька і для мене працювали, віддаю їм на власність усю землю з лїсами, рілями і ставами, сю, яку тепер мають, і яка належала до економії. — Усе пиши докладно, аби людям відтак не було напасти.

Заки спорудили грамоту, Остап звелїв виносити усе богацтво на замкове подвіре, яке припало на добичу козакам. Пани шляхта дуже були раді, що вийшли з цїлою шкурою, збирали мерщій свою мізерію і вїздили з замку.

Вже стало ясно на дворі, як посходили ся Красноставчани на замок. З початку бояли ся якої біди; та бачучи козаків, вони заспокоїли ся.

Остап вийшов на ганок і звелїв реєнтови прочитати грамоту.

Люди не могли з дива вийти, що воно стало ся таке. Народ дуже зрадїв.

— Тепер в мене просьба до вас, люди добрі. Усе, що тут є, то ваше. Та я вас ще прошу, не проклинайте мойого батька та помоліть ся за його душу, простіть його так як хочете щоб Господь простив вам на страшнім судї.

Остап зворушений зійшов по ступнях на подвіря і тут обняв першого старця, якого стрінув і поцїлував. Се був Прокіп Верета. Він підпирав ся на палицю — руки і ноги у нього трясись.

Народ став плакати з радощів:

— Нехай пану Господь простить...

— Нуте, хлопцї, гукав Остап. Я й забув. Пошукати менї десь у льоху того шляхтича, якого вчера замкнули за правдиве слово.

Народ кинув ся шукати. Слуги зараз показали. За хвилю вивели звязаного Ярчевського.

Він коли дізнав ся, що тут стало ся, дуже зрадїв і обняв Остапа.

— Спасибі, пане брате, — таким дїлом змиєш усї гріхи твого нещасливого батька, якому єзуїти розум затьмили.

— Еге-ж! а де той єруїт, славний капелян?

— Ого! Йому одному не повело ся, говорив один козак. Його зразу повісили.

— Тепер йдіть собі, люди добрі, до дому — поздоровіть від мене своїх жінок та дїтий — грамоту віддаю вашій старшинї громадській...

— Грамоту треба занести до актів, каже реєнт.

— Роби, як знаєш, аби добре було і по закону. А тепер, хлопцї, прошу вас, зруйнуйте це прокляте кодло, щоб не став камінь на камени. Я вже не пан його, а простий козак, ваш товариш. Тепер ти батьку отамане, приказуй дальше.

Карпо розпорядив, що треба. Навантажили возів усяким добром. Замок згорів, а решту порујнували, підналивши порох у льохах. Козаки відгрошили між Красноставчанами, помандрували на Січ.

Карпо передав ватагу найстаршому сотникови, відлучив ся з Остапом, і поїхали в лїс, у балку, поклонити ся могилї незабутного дїда Охріма та навідати ся до Максима.

Глухий та хорий.

Глухий чоловік довідав ся, що його сусїд є тяжко хорий, отже постановив відвідати його. „Але", сказав сам до себе, „я є глухий, і не буду міг добре чути слів хорого, котрий певно в наслїдок хороби не годен голосно говорити. Все-ж таки мушу пійти. Коли побачу, що він порушає устами, буду мусїв догадувати ся, що таке він говорить. Коли запитаю його: „Як ся маєш мій дорогий приятелю?" він певно відповість: „Менї є добре", або „менї є вже значно лїпше". Тогдї я скажу: „Слава Богови! Скажи менї, що ти їв?" Він певно скаже якийсь плин, або щось легкого. Тогдї я скажу, щоби се вийшло йому на добре. Відтак запитаю його, котрий лїкар його лїчить. Коли він назве свого доктора, я скажу: „О, то є найлїпший доктор. Єсли він тебе лїчить, то ти певно скоро прийдеш до здоровля. Я чув про него дуже много. Де небудь він пійде, хорі дуже скоро здоровіють!" Так отже глухий, приготовивши ся, що має говорити, пішов до хорого сусїда і сїв коло ліжка. Відтак потиснув руки, з журбою на лици, запитав: „Як ся маєш?" „О, вже умираю", відповів хорий. „Слава Богу", сказав глухий.

Хорий почувши се, зажурив ся в своїм серцю і сказав сам до себе: „Він славить Бога зате, що я умираю, я думав, що він є мій приятель, а тепер бачу, що він мій ворог". Хорий навіть не догадував ся, чому його приятель так говорив.

„Що-ж ти з'їв?" було слїдуюче питане; та хорий відповів: „Отрую!" „Нехай се вийде тобі на добро!" промовив своє желане глухий, і тими словами побільшив смуток хорого.

„Прошу тебе, а хто є твій лїкар?" в кінци запитав глухий. „Смерть, ангел смерти є тепер моїм лїкарем", простогнав хорий. „Чи так?" сказав глухий. „О, то повинен ти бути веселий, це є найпевнїйший лїкар, якого я лиш знаю. Я його що лише бачив, і просив його, щоби тобою як найлїпше заопікував ся".

По тих словах, він попращав ся з хорим чоловіком і веселий пійшов до дому, що так гладко сповнив свою сусїдську новинність.

Тим часом хорий чоловік так до себе говорив: „Той чоловік є мій смертельний ворог. Я нїколи і не думав, що його серце є таке повне злоби."

Хто не уміє говорити по англійськи
а хотїв мати добру книжку до науки, нехай купить собі
РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ Тлумач
Сторін 256. — Тверда оправа
ЦІНА 60 ЦЕНТІВ. Гроші посилайте враз з замовленем моні-ордером або почтов. марками на адресу:
ANDREW SAWKA, BOX 44, JERSEY CITY, N. J.

Дякоучитель з добрим барітоновим голосом, уміє добре провадити хор, школу дітий, устроювати представлення; має добрі науки. Пошукує посади. Голоситись на адресу: P. Dmytryk, 203 Plumer Ave., Detroit, Mich.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КАЛЄНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
25	Четвер	Василия еп.
26	Пятн.	Артимона
27	Субота	Мартина
28	Неділя	О розсл. Арис.
29	Понед.	Агафії
30	Вівтор.	Симеона
1	Середа	Май. Івана

НОВИНКИ.

¶ **Американський дивогляд.** Нема нічого глупійшого, як неумістне застосоване в практиці научних дослідів. Правдоподібно опираючи ся на твердженях проф. Льомброзо та не розуміючи їх належито, онодї леґіслятура стейту Ню Джерзи ухвалила право, силою якого збродиярі, по відсидженю положеної на них кари, без огляду на їх пол, мають бути скастровані (окалїчені) в той спосіб, щоб уже більше ніколи не могли мати потомства. Се право має на цїли запобічи розмножуване людий з вродженим нахилом до злочинів. На позір воно виглядає досить розсудно, а навіть науково, то здає ся, що за стейтом Ню Джерзи підуть всї инші стейти. Се правда, що чоловік може мати много вроджених прикмет, як відвага, витревалість, памятність, гнївливість, які серед даних, неприяючих обставин з надїленого ними чоловіка можуть зробити бандита. Але ті самі вроджені прикмети з того самого чоловіка тільки серед відмінних обставин можуть зробити героя. Тому таке глядане в людськім мозку за тим, чого там нема, виглядає на варварство. Злочинець не є загадкою фізіольоґічною але соціольоґічною.

¶ **Воєнні алярми в Росії.** Краківський „Głos Narodu" одержує таку сензаційну телеґраму з Варшави: В цїлім Королївстві говорять нинї голосно про війну. Познаки про її зближуване множать ся безнастанно. Кажуть, що в ґубернії варшавській і сусїдних визначено пробну мобілїзацію на 30. червня. Полки одержали приказ в тайних, запечатаних ковертах, що находять ся в руках дижурних офіцирів і мають бути отворені на телеґрачічний приказ. Деякі полки одержали інструкції, де і в який спосіб мають заняти шлях варшавсько-віденської зелїзниці.

В звязи з рядом розпочатих вже мобілїзаційних приготовлень, офіцири говорять вже про випродажу меблїв ітп. Лікарі, що належуть до резерви, одержали поіменні повідомленя і інструкції, що в разї потреби мають ставити ся в означених точках.

Воєнні алярми скріпив перед кількома днями факт появи в томашівськім повітї (любл. ґубернія) на австрійській граници кільканайцятьтисячного відділу козаків.

Маґістрат м. Люблина одержав розказ приготовити поміщеня для цїлого корпусу війська. В Броновицях біля Люблину будують окремі бараки на 3 тисячі людий. Має ся се називати „обсерваційний корпус".

Однорічні добровольці полків, що стоять на Волини і Подїлю, доносять до своїх родин, що від двох тижнів роздано в богато точках острі набої, жовніри сплять в ночи одягнені, а в артилєрії стоять армати безнастанно запряжені. Мостів на зелїзницях стереже військо від двох тижнів так строго, що навіть зелїзничі інжінєри не мають до них приступу.

¶ **Напад опришків.** На властительку ювілєрського склепу в Варшаві (Росія), котра побоюючи ся взлому до склепу, забирала що дня вечером дорогоцїнности з собою до дому, напали онодї в брамі мешканя опришки. Кількома револьверовими стрілами покалїчили опришки властительку, її батька і склепового помічника, що з нею ішли. В обороні нападених станув сторож дому, але в тій хвилї гримнули нові стріли, а сторож поцїлений в шию упав на землю. На гук стрілів явив ся поліцийний аґент; він почав стріляти до утїкаючих і одного з них пострілив. Сторож помер ще тої самої ночи.

¶ **З димом.** В Відни оголошено статистику консумції тютюну в Австрії за перший піврік 1911. р. т. є. перед подорожінєм тютюну. З днем 1. липня 1911. р. подорожіли тютюневі вироби, отже не знати ще, чи се вплинуло на консумцію. Можна бути певним, що курцї хотяй відгрожували ся бойкотом, ніяк не зменшили консумції тютюну.

Статистика за перший піврік минувшого року виказує, що тютюневий монополь приносить величезні доходи. Від дня 1. сїчня до 30. червня 1911. р. вплинуло до кас тютюнового заряду разом 150,938.839 К. або о поверх 16 міліонів більше чим в першім півроцї 1910. р. З сеї квоти продано за границю тютюневих виробів за квоту 2,732.140 К.

Папіросів т. зв. „спорт" продано 1.772.361.104, папіросів „драма" продано пів міліярда. Є се найбільші цифри, яких навіть в приближеню не осягнули ніякі инші роди папіросів, абс циґар. В порівнаню з першими 6 місяцями 1910. р. продажа „спортів" піднесла ся о 240 міліонів штук, продажа „драмів" о 36 міліонів штук. Мимо дорожні в австрійській державі викурили тільки папіросів найбіднійші верстви населеня. На самі „спорти" видано майже 60 міліонів корон. З циґар продано найбільше „порторіко" (118 міл. штук), та „куба" (80 міл. штук). Недавно заведених „циґарільос" продано 19 міл. штук. Тютюневий заряд продав загалом округло 658 міліонів штук циґар і 2·9 міліярда штук папіросів. Чехи заплатили зарядови тют. монополю 37 міл. корон, Австрія дол. 34., Галичина занимає в консумції тютюневих виробів середне місце, а що до так зв. „спеціяльних тютюнів" трете місце. Імено на першім місци стоїть Відень, котрий за „спеціяльности" заплатив 4 міл. корон, потім Чехи (1·9 міл. корон), а відтак Галичина (1·6 міл. корон).

¶ **Наслїдник Довбуша.** Дня 2-го с. м. удало ся жандармерії станиці, в Селєтинї на Буковинї, зловити найславнійшого ватажка на цїлу Буковину, Угорщину і Румунію, Никефора Ігнатюка, званого загально „Кефа". За „Кефою" надармо шукала тутешна жандармерія через два роки. Минувшого року робило на него облаву около 60 жандармів два рази по тижневи. Недоступне місце, на якім „Кефа" побудував собі свою „колибу", хоронило його перед „паничами". Никефор Ігнатюк побудував собі свою хату (колибу) на шпилї високої та скалистої гори. З двох боків тої гори величезна пропасть, на долинї з рвучим потоком, а з двох знов боків майже непроходимі лїси та вертепи. Ігнатюк, як колись Довбуш, грабив лише богатих і то переважно жидів — бідним помагав. „Кефа" — мужчина в силї віку, з широчезними до гори піднятими плечима. Сиві, та бистрі, як у вірла очи. Вус довгий, рудий. Ніс величезний. Росту великого, а сила мов у його „вуйка" — медведя. Тепер зловили „Кефу", бо був без креса, лише з топірцем. Жандармів було чотирох. Ватажок кождому з „паничів" лишив по собі памятку: позатинав топором до кости. Минувшого року Никефор побив був смертельно жандарма Ґросера, що сам на сам запустив ся був з ним в забаву.

¶ **„Тисячку" продав за 18 корон.** До Л. Тиріянової, сторожихи дому при ул. Замарстинівській у Львові, прийшов онодї якийсь незнакомий мужчина і просив її дуже дискретно, щоби переховала йому тисячкороновий банкнот, який найшов на улици. Незнакомий заявив, що не хоче так скоро міняти тисячки на дрібні, бо боїть ся, щоби його не придержали. Тиріянова, сподїючи ся деякого удїлу в найдених грошах, приняла банкнот і сховала до скринї. При відходї попросив незнакомий о малий задаток, а Т. маючи таку велику суму в руках, дала йому скоренько без ніякої надуми 18 корон. Від того часу властитель гроший не показував ся більше. Вкінци Т. занепокоїла ся і пішла з тисячкою на поліцію і виявила цїлу справу. Показало ся, що банкнот був зліплений з двох проспектів якоїсь фірми, на яких з одної сторони було наслїдуване тисячки. Небавком потім найдено потім властителя тих гроший, а є ним якийсь Шнайдер, звісний злодїй і обманець з Винник.

¶ **Антихрист.** Коло Перми, в Росії, в селї Починках люди готують ся до приходу Антихриста. З сего приводу там ходить така леґенда: Антихрист мав прийти вже півтора року назад, але він забарив ся. Він думав, що його стереже небесне військо і не допустить, щоби він вискочив на землю. Але сього війська зовсїм і не було. Над тим місцем, де він сидить, були причеплені самі труби. Вітер дув і шумів у трубах, а Антихристови здавало ся що то ангельське військо крилами махає. Тепер він догадав ся, що того війська давно вже нема і тільки останними днями вискочив на землю. Через те ото й почали віяти такі вітри, яких перше не бувало. Антихрист має зробитись кометою і буде лїтати над землею. Тодї буде на всїй землї темрява, і ніякого огню не можна буде запалити. Люди тепер будуть мучитись і голодувати як ще ніколи. Не буде де спекти хлїба. І буде так сорок днів і сорок ночий. Тим часом Антихрист буде приманювати до себе людий: буде годувати людий білим хлїбом, буде підлещуватись та умовляти, а коли і в нього не вистарчить харчів, тодї він поведе всїх в пекло, на муки вічні. А хто-ж перетерпить муки й голод і не піде за білим хлїбом до Антихриста, тих поведе Христос в царство небесне. Люди в Починках так вірять в сю леґенду, що почали вже насушувати і складати в мішки сухарі, щоб було що їсти, коли почнеть ся темрява на землї.

¶ **Процес о міліоновий спадок.** В однім селї недалеко Київа жили два мужики, котрі мали ледви по кілька десятин землї і маленьке господарство, хоч їх дїд був великим богачем, як се показало ся по його смерти. Дїд сей був колись кріпаком ґрафа Шереметова, а по визволеню доробив ся величезного майна, про яке мало хто знав. Недавно дїд помер і лишив в спадку 7 міліонів рублїв. До спадку признала ся зараз цїла хмара ріжних свояків, так що почав ся великий процес. Оба мужики, внуки помершого, обіцяли свому адвокатови Гуріяному, що як виграють процес, то дадать йому половину цїлого спадку. Адвокат так зручно справою покрутив, що процес виграли оба мужики. Очевидно дуже тим утїшили ся, але троха скривили ся, як прийшло ся заплатити адвокатови відповідно до умови 3 і пів міліона рублїв.

¶ **Веселі хвилї в тюрмі.** Весело жиєть ся анґлїйським суфражисткам у тюрмі в Ґолвей в Лондонї, до якої дістали ся за недавні розрухи. Годї пізнати, що се карне заведене; в цїлій вязници аж шумить від оглушаючих веселих жіночих криків, дозорцї проти них безрадні, не в силї вдержати бодай якого-такого порядку. Сї крики тревають до пізної ночи; суфражистки розмовляють зі собою через двері. Дозорцї вже назвали сей жіночий відділ вязниці зі суфражистками „малпячим домом". З увязненими обходять ся дуже чемно. Одна суфражистка приїхала до тюрми власним двокінним повозом, а зі собою забрала повно клунків. На переді сидїли два поліціянти. Кару відсиджує 67 жінок, але жадна з них не носить арештантського убраня і не сповняють майже ніякої працї, хиба тільки що дещо шиють або цирують.

¶ **Нове китайське письмо.** Реформи в Китаю, підняті новим правительством, мають обняти також введене нового письма, якого вивчене не буде представляло дотеперішних трудностий. Реформа становить важний крок вперед, бо дотеперішне письмо, зложене з 80.000 знаків уможливлювало лише ученим послугувати ся писарськими знаками. Сотворенєм нової китайської азбуки заняв ся з порученя секретаря китайського посольства в Римі, професор китайської і японської мови в інститутї східних мов в Неаполї, Рівета де Сольонджельо. Вибір був сим оправданий, що учений володіє, кількома европейськими мовами в слові і письмі. Сотворена ним азбука складає ся з 42 букв, 23 самозвуків і 19 співзвуків. З виїмкою одної букви всї инші позичив з єствуючих азбук: грецької, латинської і російської. На сїй дорозї одержав знаки, відповідаючі всїм звукам китайської мови, приступним для всїх Китайців, без огляду на ріжні говори. Нове письмо має вже численних приклонників, особенно в полудневім Китаю. Творцї реформи мають надію, що република признає його урядово.

Досьвід нас учить, що в роцї вибору президента приїзд іміґрантів до Злучених Держав постійно зменшає ся.

Сей рік є виїмком. Ще ніколи передтим не продавали ми тільки шифкарт зі старого краю до Америки як в теперішній порі.

Із того видно, що іміґрація переконала ся врештї, що вибір президента не становить так великої ріжниці.

Поручаємо проте нашим Родимцям наші бюра в Бруклинї і Ню Йорку, де можна закупити шифкарту на всї істнуючі корабельні лінії по загальних цїнах.

Висилаємо і міняємо гроші по найдешевшім курсї.

Приймаємо вкладки ощадности на опроцентоване, платне на запотребоване.

Канцелярія нотаріяльна,

виробляє всякі документи до Австрії, Росії і Німеччини, що потверджені конзулем, мають таку саму важність, як і в краю зроблені.

Забезпека: Наша зложена готівкою превительственна кавція в квотї 100.000.00 долярів, дальше маєток фірми в реальностях, акціях і готівцї дають повну поруку і вливають довіре. На ніякі спекуляції не пускаємо ся, а свої і чужі гроші льокуємо в найбезпечнїйші підприємства, на найпевнїйшу запоруку. Через ніч богачами стати не хочемо, жадаємо в першій мірі безпеченьства для наших інтересів і також саме безпеченьство даємо нашим клієнтам.

А. Ґроховський і Спілка.

Л. В. Швенк,

наслїдник і властитель.

У власнім ґмаху: 292—294 Bedford, Ave. pir Grand Str., Brooklyn, N. Y., і 111—115 East 7th Street, New York, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Найстрашнійша траґедія на океані.

„Титанік“ дві милї під водою.

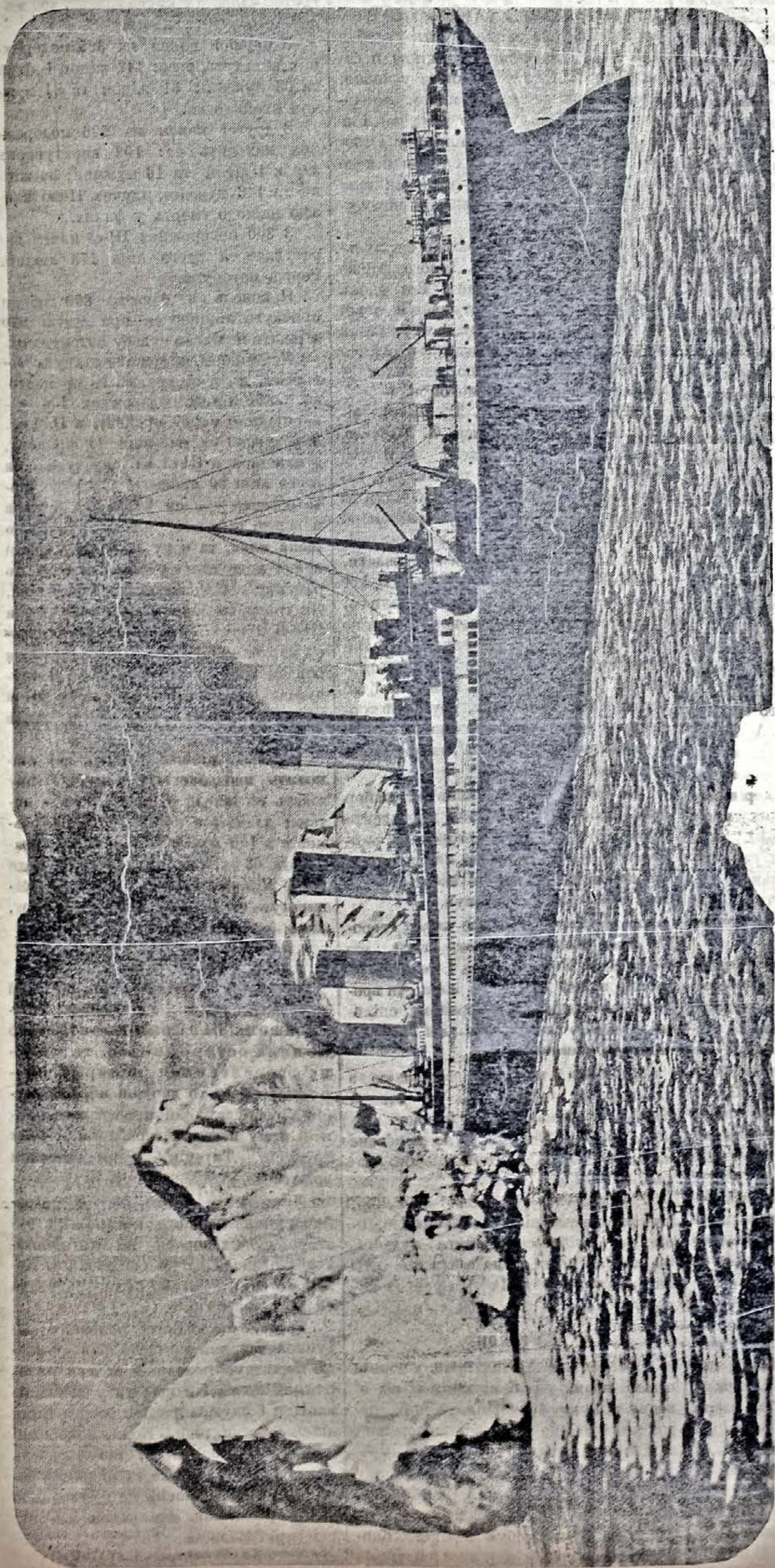
1635 людий найшло смерть у холодних филях.

Корабель „Карпатія“ уратував лише 705 осіб.

Жажда наживи причиною катастрофи.

Герої і боягузи перед лицем смерти. --- Оповіданя наочних сьвідків.

Енерґічне слідство з рамени правительства.

Чорний смуток і важка печаль огорнула увесь сьвіт. Тисяч шістьсот трийцять пять цвитучих людських жить лягло дві милї глубоко у филях океану. Найпишнїйший модерний корабель, знатоками узнаний за найбезпечнїйший, за „неможливий до затоненя“, показав ся в виду сили елементів слабший від крухої лупини з оріха. Дух людський, який чванив ся, що поборов стихії, уляг, платячи за свою пиху страшну жертву.

Днесь, коли пишемо отсї стрічки, лежать перед нами детайлї найстрашнїйшої траґедії, яка від 50 літ розіграла ся на водах океанів. Найскорший і найпишнїйший корабель сьвіта, „Титанік“, лежить на дні океану, дві милї глубоко під водою, а з ним спочиває у холодних филях 1635 людий, мілїонери і бідаки, жінки, мужчини і діти.

Що спричинило катастрофу?

Найбільшою небезпекою для теперішних морських великанів суть плаваючі ледяні гори. Весною, коли сонце пригріє, вони відривають ся від берегів далеких, північних країн і з морською струєю пливуть далеко на полудне де поволи під впливом сонїчного тепла розтоплюють ся. Всї апарати, придумувані на се, щоб охоронити ся перед тим страшним а скритим ворогом, показують ся недостаточними. Кажемо: „скритим ворогом“, бо ледівець не все мусить виставати над верхнею води. Звичайно над водою бачимо лиш одну десяту часть ледівця; девять десятих частий находить ся у воді. Кромі сего ледівець під водою має звичайно численні, далеко вистаючі відноги, наче велитенські рамена, і вони то суть найнебезпечнїйші для кораблїв. В разї з'удареня вони трафляють корабель під водою, отже в найслабше його місце і розривають цілий його спід. А вода кінчить скоро діло знищеня, почате ледом.

Найнебезпечнїйшим місцем для кораблїв плаваючих поміж Америкою і Европою є власне побереже Нової Фунляндії, де стрічають ся дві морські струї; тепла, пливуча з полудня і зимна, пливуча з під бігуна. В наслїдок того леди, що пливуть з півночи, горою дуже скоро тають, а долиною, куди пливе зимна струя, довго ще остають тверді, наче сталь.

Капітани кораблїв, що весною, коли леди пливуть, находять ся в околици Нової Фунляндії, мусять незвичайно стеречи ся та їхати дуже поволи, щоб оминути грізну небезпеку. Правда, кромі отсеї північної дороги, що веде попри береги Нової Фунляндії, є ще для кораблїв друга, полуднева дорога. Вона лежить 1000 миль більше на полудне, а леди тут дуже рідко доходять. Але щож, ся дорога є о 150 миль довша, то значить корабель мусить 16 до двайцять кілька годин довше їхати, отже кошт переїзду збільшив би ся о кількасот долярів. А кількасот долярів наживи милїйше для компаній, як житє тисячок людий!...

Корабель „Титанік“, належачий до лінії „Вайт Стар Лайн“, їхав перший раз з Савтгамптону в Анґлії до Ню Йорку. Збудований після найновійших плянів, заосмотрений великанськими машинами, був найбільшим і найскоршим пароходом на сьвітї. І се вже було річию певною, що він прибуде до Ню Йорку по чотирох днях подорожи, що побє усї дотеперішні рекорди. Та сего було мало президентови і головному акціонареви сеї лінії, Б. Ісмайови. Він ховів зискати як найбільше часу, як мож найскорше приплисти до пристани. Кілька кораблїв, що плило сею самою дорогою, бездротним телєграфом перестерігало капітана „Титаніка“, Сміта, що ціле море є завалене ледівцями і кригою. Так капітан, як і Ісмай знали отже дуже добре, що находять ся в незвичайно небезпечній полосї, однак злегковажили всї поресторогн. „Титанік“ як і передше, гнав дальше з шаленою скоростю, роблячи по 26 миль на годину. Одна з виратуваних, панї Ryerson, що в катастрофі стратила мужа і сина, звертала навіть на се увагу д. Ісмайови, питаючи його, чи він знає про се, що корабель „Титанік“ находить ся серед ледів, та чому скорість корабля не зменчено. І на се дістала ароґантську відповідь: „Власне тому, що находимо ся серед ледів, я казав напалити ще під двома машинами!“

І за сей безглуздний розказ президента „В. Стар Лайн“, д. Ісмая, заплатило житєм 1635 людий!

D 95

Страшна ніч.

Було се в ночи з недїлї на понедїлок. Море було спокійне і гладке, наче зеркало. Хотяй місяць не сьвітив, але з погідного неба сіяли тисячі зір, так, що досить було видно. Колиб не проймаюче, незвичайне зимно, то всї подорожні булиб певно на покладї, щоб налюбувати ся чудовою ночею на мори. Але незвичайно остре зимно зігнало усїх до кают, так, що на покладї находили ся лиш ті, що мали службу. Кромі сего в сальонї першої кляси відбував ся гучний пир. Президент лінії, Ісмай, капітан корабля Сміт, та сама аристократія двох частий сьвіта, що згромадила ся на пароходї, празнували блискучі подвиги „Титаніка“, „першого, найскоршого і найбезпечнїйшого корабля на сьвітї“. На містку капітана повнив службу один з офіцерів.

Нараз матроз, що находив ся на вартї, дав вістку повнячому службу офіцерови, що чверть милї від корабля, впрост на його дорозї находить ся ледяна гора. Віддаль була надто близька. Звернути кораблем у бік не було уже коли. Почув ся глухий тріск. Велит задрожав у всїх своїх вязанях. Дві велитенські маси: „Титанік“ маючий поємности 45.000 тон і ледяник о мілїонах тон — стріли ся. „Титанік“ спершу наїхав на підводне рамя ледівця а опісля правий бік передної части корабля з цілим розгоном вдарив о вистаючу понад водою часть ледяної гори. Отся страшна хвиля є з'образена на побіч поданій ілюстрації.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 20, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопис для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з горы.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Ґроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на акспресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Катастрофа на мори.

(Продовжене зі сторони 5 ої.)

Серед веселих сьміхів і розмов, пануючих на пароході, нараз остро залунала корабельна свиставка, призиваюча капітана, та залунали зойки і стогін покалічених. На самім переді корабля находили ся іменно каюти для 300матрозів а удар корабля об ледяник відразу усіх їх позабивав і покалічив, що ледви 40 із того числа змогло видістати ся на поклад.

Наслідки з'удареня були страшні. Весь перед корабля потощено а підводний рукав ледової гори правдоподібно роздер цілий спід „Титаніка". Катастрофа стала ся о 11 год. 45 мінут в ночи.

Капітан Сміт явив ся сейчас на помості. За хвилю влетів туди один з палячів зі страшною вісткою, що вода заливає машини. Цілих 15 мінут дорогого часу минуло, заки капітан дав приказ бездротним телеґрафом зажадати помочи. Тимчасом видав приказ: „Жінки і діти до лодий!"

Ніхто з першу не вірив та не здавав собі справи з величини катастрофи. Одні весело забавляли ся в сальоні, другі спокійно грали в карти, а треті спали у своїх каютах. По з'удареню богато пасажирів повибігало на поклад, однак тут офіцери усіх успокоїли, що нема найменчої небезпеки. І подорожні так сьвято завіряли гордому ділови людських рук, так сильно були переконані про непобідимість морського великана, що всі спокійно, а навіть жартуючи вернули опять до своїх кабін. Нараз офіцери почали кликати, щоб жінки і діти всідали сейчас до лодий. Стало усім ясно, що грозить велика небезпека. Настала страшна паніка. Усе що жило, кинуло ся до човнів. Почули ся стони, зойки, крики. Здавало ся, ціле пекло з усіми страхіттями розшаліло на помості корабля. Крики розпуки жінок проймали до глубини душі. Богато, здало ся, попало в божевілля та безцільно бігали туди і сюди. Инші попадали на коліна і молили ся. Наконець почато спускати човна. Жінки на пів одягнені, кричучі і молячі ся, силоміць кидано у човна, які потім спускано на воду. Кождий човен сейчас старав ся відплисти як найдальше від „Титаніка". Не було вже найменчого сумніву, що сей велитень поволи тоне. Паніку побільшила ще та обставина, що в короткий час по з'удареню погасли усі сьвітла. Се вода залила електричні машини. Ужито акумуляторів, які слабо лиш освітлювали страшну сцену.

Про безголовлє, яке панувало підчас катастрофи сьвідчить обставина, що спущено одно човно без віякої мужеської залоги, з самими тільки жінками. Два инші човна, з жінками і дітьми залога спускала так умістно, що повивертала їх, ще заки човна досягли води. В инших човнах дано як залогу матрозів пяних до безтями, або таких, що немали найменчого понятя куди еісти до весла і як забрати ся до весловання. Се все ствердили численні сьвідки. Не менча вина спадає на капітана і офіцерів корабля за се, що вони кілька перших човнів пустили на воду майже порожними. Колиб не се, то число виратуваних виносилоб не 705, але тисяч сто кількадесять. Рівнож вина капітана лежить в тім, що він не сказав нікому, що дійсно грозить небезпека, що конечною річию є вбирати пояси безпеченства; противно, говорено до послідної хвилини, що нема небезпеки, що корабель може держати ся на воді так довго, аж заки не прийде поміч. І коли дійсно прийшла послідна страшна хвиля, коли корабель пішов зовсім під воду, було вже запізно.

Ісмай, „великий бос" лінії, коли настала перша паніка, перший полишив нещасний корабель, перший втік до першої лодки, спущеної на воду, лишаючи усіх на поталу судьби. А прецінь на мори панує „неписане право", що передовсім ратує ся жінки і діти а доперва тоді мужчин. А і то залога корабля та його офіцери остають на сам остаток. А Ісмай, хоть тепер впевняє, що він на корабли їхав як звичайний подорожний, після висказів не лиш пасажерів, але навіть і самої залоги, поводив ся зовсім як найвисший командант, отже має передовсім на совісти смерть тілько людий! Тому його моральним обовязком було ділити судьбу тих, яких своєю неоглядностю похоронив у филях океану.

„Титанік" поволи потапав. Страшна певність смерти лягла над нещасним пароходом. У віддалі кружило 16 човнів, з тими, яким судило ся пережити годину страшного суду. На покладі стояло 8-ох музикантів і грали хорал: „Nearer My God To Thee". Глубше і глубше потапав кольос у холодний гріб, а з ним десятки сотки цвигучих, перед хвилиною ще безжурних людий. Нараз почув ся глухий, підводний гук. Корабель, неначе кинений страшною підводною силою, вилетів у воздух і розломив ся на двоє. Передна частина пірнула сейчас, зад корабля хвилину ще держав ся на поверхні. Страшний, пронимаючий крик залунав на помості і у лодах. Бачено сотки людий, як стрімголов кидали ся у воду. Инші добувши револьверів, кулею кінчили житє. А задна часть корабля скоро поринала. Ще мить, і не стало з неї сліду. Над океаном запанувала глуха мовчанка. Посеред ледів, на филях, колисало ся 16 дрібненьких лодий, та плавало сотки трупів. Чорна ніч ослонила діло знищення, неначе милосердячи ся над оставшими, бо закриваючи перед їх очима послідні хвилі засуджених на неминучу смерть.

Герої.

Отся страшна ніч, у яку неумолима смерть витягала свої костисті рамена, аби у бездних океану втопити усі мрії і золоті сни тих, що повні віри віддали своє житє в опіку модерному кольосови, отся ніч бачила неодно геройське діло, перед яким блїднїють усі „геройські" подвиги тих, що на кривавих боєвищах мордують всоїх ближніх. Безперечно за найбільших героїв треба уважати отсих вісьмох музикантів, які, стоячи уже по пояс у воді, перед маєстатом смерти, не кинули своїх становиск, лиш грали до послідної хвилини.

Ізидор Штравс, знаний на всій земли філянтроп, якого офіцери силою хотіли всадити у човно, заявив: „Передше жінки і діти, опісля мужчини". А, коли його жінка побачила, що він не хоче всісти у човно, сама рівнож вийшла із нього, заявляючи: „Не покину свого чоловіка. Довгі літа прожилисьмо сильно у любови, хочу отже лишити ся при нїм до послідної хвилини". І обоє лишили ся на покладі та обнявши ся потонули у вогкім гробі.

Так само героєм показав ся мультімільонер І. Я. Астор. І його майже силою впихали на човно. Він однак перше уумістив в ратунковім човні свою молоденьку жінку, а опісля став помагати другим жінкам, бороначи їх перед брутальностю опалілих зі страху. І він рівнож потонув.

Инші знова як, W. T. Stead, філядельфійський міліонер G. Widener, та Ch. Hays, президент желізниці Grand Trunk, робили рівнож усе, що лиш лежало в їх силах, щоб помочи жінкам дістати ся у ратункові човна. Самі спокійно глядїли у лице смерти, яка і довго не казала на себе ждати.

Або молодий Швед, іменем Dyker який ледви перед місяцем оженив ся. З молоденькою жінкою найшов місце у однім човні. На раз закликав один з офіцерів, щоб він вийшов, бо суть ще на покладі жінки. І він сейчас встав, поцілував жінку, вручив їй торбинку з усім своїм скромним майном і спокійно вернув на смертельний пароплав.

Не менчим героєм явив ся майор Butt, особистий адютант президента Тафта. Він поруч з Астором та иншими головно причинив ся до того, що жінки змогли найти місце у човнах. І він рівнож потонув.

А, кілько то згинуло таких героїв, яких діла не згадують тому, що вони їхали 3-ою клясою і не були загально знані. Днесь всі вони, чи вродили ся богачами чи жебраками, спільно і згідно лежать на днї океану. Честь їх памяти!

Як підло і низько, в порівнаню з тими ділами представляє ся вчинок президента Ісмая, якого першою гадкою, першим вчинком було винесенє власного черева із потапаючого корабля.

Рівнож дехто говорить, що бачив, як офіцери застрілили кількох Італійців, чи иншої народности мужчин, що заняли човно і на зазив не хотіли з нього вийти. Їх тіла сейчас кинено в воду.

Ратунок.

Посеред плаваючих криг, у чорній пітьмі ночи, на безмежних водах океану плавало 16 човнів. У них, перед хвилею ще безжурні подорожні, одні пів нагі, инші у балевих строях, а усі безпомічні, здані на поталу перемаючому зимну. А зимно було таке остре, що з одної лоди добуто, коли наконець прибув пароход „Карпатія" (лінія Кунард) двох матрозів і одного офіцера замерзлих на смерть, в иншій знова лоди треба було відрубувати примерзлу одіж одної жінки і т. п. Майже половина виратованих тяжко розхорувала ся від зимна, позаяк у лодах не було найменчих коців або чогось подібного, щоб охоронювало нещасних перед зимном.

О годині 8.45 надплила наконець „Карпатія" і забрала усіх розбитків на поклад та рушила з ними назад до Ню Йорку.

І тут мимоволі насуває ся якась страшна, майже неймовірна думка: підчас ратовання на „Титаніку" ратовано після кляс. На покладі розбитого „Титаніка" находило ся загалом 2.200 людий; з того було 325 подорожних першої кляси, 296 подорожних другої кляси, 800 подорожних третої кляси та кругло около 800 людий прислуги і залоги.

З першої кляси на 325 подорожних виратувало ся: 147 жінок і дітий та 63 мужчин; 31 жінок та 84 мужчин втопило ся.

З другої кляси на 296 подорожних находить ся: 102 виратуваних жінок і дітий та 16 мужчин; 32 жінки та 146 мужчин, ідучих II-ою клясою найшло смерть у филях.

З 800 подорожних III-ої кляси виратувало ся всего лиш 178 людий. Решта потонула.

Наконець з близько 800 людий прислуги лишило ся при житю 210 а решта подїлила судьбу потонувших.

Яснійше сї цифри ще станут говорити, коли заступимо їх процентово. Отже з усіх подорожних I-ої кл. виратувало ся 60 процент, з II-ої кл. виратувало ся вже лиш 40 процент, а наконець з III-ої кл. виратувало ся всего лиш 20 процент! Слідство, початє тепер урядом Злучених Держав повинно виказати, длячого ратовано після кляс, та чому подорожні третої кляси мали далеко менче нагоди до ратунку від подорожних I-ої кляси. Як говорять деякі жінки, що їхали III-ою клясою, то служба потонувшого корабля на чийсь приказ зробила кордон і брутально відкидала і відтручувала усі жінки і дівчата з III-ої кляси, аби пани з I-ої могли найти місце у човнах.

Другим, дивним явищем, що становить психольоґічну загадку, яку здасть ся ніколи не розвяже ся, є питанє: длячого з поміж 147 джентельменів з I-ої кляси можна було виратувати 63-ох, отже 42 процент, коли з 162 мужчин ідучих II-ою клясою виратувало своє житє всего лиш 16-ох, отже лиш 10 процент!!...

Причини.

Головною причиною потрясаючої катастрофи було злочинне легковаженє найпримітивнїйшого понятя осторожности, та гонєнє за осягненєм рекорду скорости. Тому то капітан корабля мусів з'іґнорувати усї перестороги, давані йому иншими кораблями, і тому то мусів „Титанік" цілим розгоном врізати ся у ледяну гору.

Другою причиною, що катастрофа приняла такі страшні розміри було се, що на корабли не було достаточного числа ратункових лодий. Колиб не се, то моглиб були уратувати ся усї подорожні.

Третє, що більшу половину ратункових лодий спущено на воду майже порожну, позаяк богато з подорожних не хотіли всідати у човна, бо капітан і служба затаїли перед ними дійсний стан річи. Коли подорожні наочно переконали ся, що корабель пропащий, було вже за пізно на ратунок. Дальше, човна не були в нічо заосмотрені, так, що навіть і з тих, що виратували ся у них, мусїло богато віддати житє.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Група уратованих з „Титаніка" на покладі „Карпатії".

Четверте, що служба обслугуюча корабель, не мала найменчого понятя про свої обовязки; з нею не відбуто ніодної проби, як спускає ся човна. Коли прийшла потреба, необізнаком лені з патентованими приладами матрози, спускаючи човна вивертали їх, ще заки вони досягли води.

По пяте на „Титаніку" потратили офіцири і залога цілковито голови; ніхто не знав що робити, куди звернути ся, що до нього належить. В наслідок того повстав хаос, безголовє, паніка. Се сьвідчить про цілко витий брак дисципліни на „Титаніку", та про нездарність його команди.

І тому то аж стільки людий мусі ло лягти у филях океану.

Про дальші подробиці напишемо у слідуючім числї, як також доповнимо оповіданя наочних сьвідків, що пере жили сю страшну катастрофу. В нинішнім числї на иншому місци найдуть Вп. читачі оповіданє капітана „Карпатії", який привіз виратованих до нюйорської пристани.

До повисшого опису, що говорить про річ загально чи то на підставі всіляких здогадів, чи на основі зізнань найріжнороднїйших сьвідків, подаємо для доповнення страшного образу оповіданя деяких осіб, які бачили сю катастрофу власними очима і — як то кажуть — пережили її. Перше місце даємо капітанови „Карпатії", Р. Г. Рострумови. Ось що оповів капітан Рострум репортерови одної англійської часописи:

„Я не можу оповісти всього докладно. Від часу, коли я дістав перше повідомленє про потапаючого „Титаніка", я пережив такі тортури, що в наслідок того мені трудно зібрати всі гадки до купи. Я був віддалений около 60 миль від „Титаніка", коли мій оператор бездротного телєграфу дістав перше візванє о ратунок. Сей оператор казав, що дістав тілько одно візванє.

„Мене занепокоїла найбільше ся обставина, що оператор бездротного телєграфу з „Титаніка" вислав тільки одну одиноку депешу; се був наглядний доказ, що з „Титаніком" стало ся щось дуже злого. Наш оператор почав слати одну депешу за другою, але відповіди не дістав уже ні... Я зараз навернув свій корабель і почав гнати цілою силою пари в сторону того місця, яке було означене сею одинокою депешою з „Титаніка".

„Мовчанка повітря, о скільки розходило ся о „Титанік", стинала кров у моїх жилах. Я вже уявляв собі причину сеї мовчанки. Ми спішили дальше і дальше. Наші валячі ще ніколи не працювали так тяжко. Коли почало свитати, ми ще були далеко від місця трагедії. Я почував, що прибудемо на ратунок за пізно. Коли почало розвиднювати ся, ми доглянули перший ратунковий човен, наповнений жінками і дітьми, а між ними 8 або 10 мужчин з залоги „Титаніка". Було ясно, що нам удасть ся виратувати хоч трохи людий. Що діяло ся протягом найблизшої години, я вже не можу докладно собі пригадати, бо мій ум був в цїлости занятий спасенєм тих людий, що находили ся на ратункових лодях.

„Море було спокійне. На його лици були лише невеличкі морщини. З північної сторони було чути скрегіт та грохіт ледяних криг. У віддаленю ясніло, наче зеркала, кільканайцять велчезних ледяних гір. Я не в силі впрозуміти, яким чином пливаючі швидко ледяні брили не поторопщили ратункових човнів. У шіснайцяти лодях, здавало ся спершу, були самі жінки.

„Пригадую собі, що до моєї голови прийшла думка, що добротливий Бог розпостер свою всемогучу руку і повелїв своїм стихиям не мордувати вже більше людий.

„Із 16-ти людий „Титаніка" ми забрали на поклад „Карпатії" всіх людий. Кождий офіцир і член нашої залоги робили свою повинність як пристало на людий відважних та хоробрих і сповнили свій обовязок по геройськи і з повним пожертвованєм.

„Мій ум находить ся тепер в таким стані, що я не можу сказати вам щось більше про все те, що я чув і почував в протягу двогодинної праці при ратованю пещасних.

„Ми взяли на поклад нашого корабля 705 осіб, що були живі, хоч деякі з них непритомні. Крім того ми витягнули також на поклад чотирох членів з залоги „Титаніка", які були призначені до кермованя човнів, але підчас веслованя позамерзали на смерть. Тих трупів ми похоронили вчера у моряцькім гробі (себто у воді).

„Мені тут оповідають, що наш оператор не хотів відповісти на депешу президента Тафта, у якій він звідував ся, чи майор Бутт, Джон Джекуб Астор, Френк Віллет, Кляренс Моор і Ісидор Странс находять ся на покладі нашого корабля. На моє слово як чоловіка, на мою честь як моряка, я не можу собі пригадати, чи справді така депеша прийшла на наш корабель. Колиб я був знав про сю депешу, я був би велів відложити всі инші депеші, а відповісти наперед на питанє президента. Воно однак можливе, що наш оператор таку депешу одержав, але на неї не відповів з причини перепрацьованя, бо повнив свою тяжку службу понад 72 годин і то без найменшого відпочинку. Якби воно не було, я певний, що він про сю депешу мене не повідомив і я навіть не дивую ся, що він так зробив.

„Коли я причалив до доку лінії Кунарда, мене питали, чи се може бути правда, що деяких пасажирів „Титаніка", особливо деяких мужчин, не допускано до ратункових човнів під загрозою револьверів, і що навіть застрілено двох визначних людий. Я, розуміє ся, там не був і не бачив, як корабель ішов на дно. З оповіданя виратуваних, що находили ся на моїм пароході, я одначе нич подібного не чув і тому уважаю сю поголоску за просту лож.

„Завтра о 4. годині рано (корабель „Карпатія" причалив до берега о год. 8.45 в четвер вечер) я рушаю на Море Середземне. Ані один з пасажирів, що вибрали ся в дорогу на моїм пароходї, не відложив ані не відкликав своєї подорожі. „Карпатія" була заосмотрена у велику скількість поживи і мала доволї місця на приміщенє 705 виратуваних осіб, а через те сї нещасні, що перебули на сім кораблі 4 дні, не дуже його скривдили.

„Я дякую вашій часописи за ґратуляції, хоч я не заслугую на ніякі признаня, бо зробив тільки те, що зробив би кождий инший моряк на моїм місци у подібних обставинах. Я дякую всемогучому Богу, що я був у такім віддаленю від потапаючого корабля, що його бездротний телєграф міг еще досягнути мій пароход, і що я прибув еще на час, аби виратувати кожду людину з тих 705 осіб, які лишили ся в живих з розбитого „Титаніка".

Коли капітан Рострум скінчив своє оповіданє — так говорить репортер американської часописи — закликав болючим голосом: „Ох, якже мене болить голова, як дуже болить!" Стягаючи свої брови і беручи в обі руки своє старанно обрите лице, так закінчив свою сумну історію: „Мені здаєть ся, що сей страшний біль голови не покине мене уже ніколи! Але може воно хоч в части промине, як тропки вишічу, бо через чотири послідні дни я властиво і ока не змружив."

Оповіданє майора Артура Пюкена (Peuchen) з Торонто, Канада, котрий був призначений на весляра до одного з ратункових човнів „Титаніка".

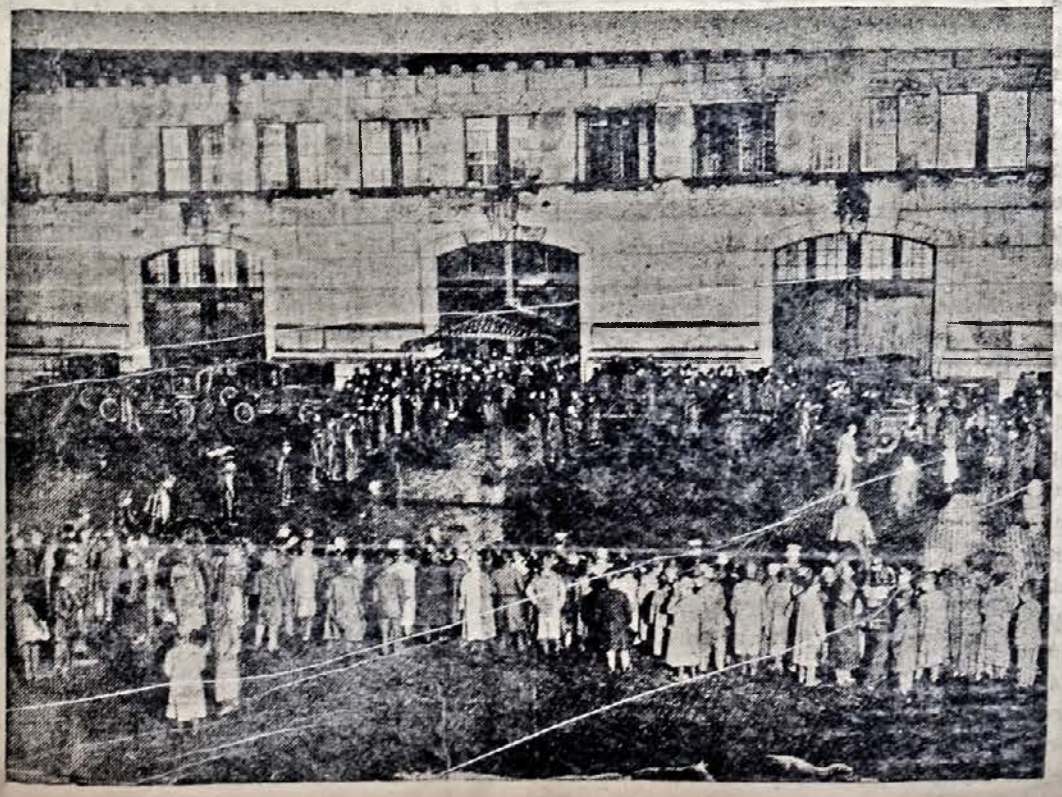
„Дж. Б. Ісмай — так говорив Пюкен до одного репортера — знав про присутність ледяних гір на дорозі „Титаніка", але ароґанцко кнув собі з них. Коли „Титанік" находив ся серед ледяних гір і кождої хвилї міг ударити о одну з них, п. Ісмай враз з кап. Смітом — оба в цивільних одягах — сиділи в однім сальоні за обідом. Що п. Ісмай знав про грозячу небезпеку і що глузував собі з неї, про се може посьвідчити також пані Раєрсон з Філядельфії, яка стратила в сій страшній катастрофі свого мужа і сина. На покладі „Карпатії" вона говорила менї таке: „Минувшої неділї пополудни, коли „Титанік" гнав вперед цілою силою пари, я звернула ся до п. Ісмая, кажучи: „Ох, пане Ісмай, я чула, що бездротний телєграф приніс тут вістку, що на дорозі нашого корабля находить ся велике число ледяних гір. Чи ви не розкажете звільнити трохи швидкість парохода?" — Він ізвідповів: „Навпаки, пані Раєрсон, ми власне думаємо плисти ще швидше, ніж доси". — І таки справді корабель почав посувати ся швидше."

Пані Раєрсон находить ся тепер під опікою кількох лікарів, а вони, покищо, не допускають до неї нікого чужого. Через те її не можна було покликати на сьвідка в тій справі. Одначе близькі приятелі пані Раєрсон впевняють, що вона говорила до них ті самі слова, які навів майор Пюкен.

„Се неоспоримий факт — оповідав дальше майор Пюкен — що в неділю в ночи від години 7.30 аж близько до 10.30 президент Ісмай і капітан Сміт з кількома иншими панами забавляли ся весело в сальоні. Менї прийшло тоді на думку: „Чи не було би воно дивно, якби так саме тепер лучила ся сьому пароходови яка пригода, а капітан тогo парохода сидить собі при столі за обідом і то ще не в своїм уніформі, а в звичайній цивільній одежі?"

„Можливо, що кап. Сміт був вже тоді на своїм містку, коли наступила катастрофа — продовжає своє оповіданє майор Пюкен — але мені здаєть ся, що чоловік навиклий до дисципліни і відвічальности, повинен був находити ся там весь час, знаючи, як і кожда душа на „Титаніку", що на дорозі свого корабля находили ся ледяні гори. Я думаю однак, що капітан запросив на обід головний завідатель лінії (тоб то сам Ісмай) — сей завідатель, котрий сказав, що помимо небезпеки буде плисти швидше — ну, і поплив...

(Дальше буде).

Товпи народа ожидають приїзду „Карпатії" з уратованими.

ЛЮДЯНИЙ ПРИСУД.

Др. Стевард в „Medical Herald" пише, що з поміж незвичайного числа всяких ліків, які появили ся в розпродажи за послідних трийцять літ, тілько одна десята часть з одного проценту, то є тілько один з тисяч, удержали ся. Всї ті ліки віддано до досліду і вони зістали засуджені. Лік, який більше як через 20 літ є постійним приятелем наших родин, і якого запотребованє збільшує ся постійно, є Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. Є він незвичайно помічний в усіх недугах жолудка і внутреностий, нервозности, анемії, обструкції, болів голови, морської хороби, здутя, страти апетиту та безсильности, як не менче в випадках жіночих недуг, получених з домаганими травленя. По всіх дру'геторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Потрібно інтелігентних людий!
Стала платня і процент.
Голоситись між 9—11-ою год. рано до:
51—53 Newark St., Room 404,
D 96 Hoboken, N. J.

Добре, солідно і дешево
залагоджую
справи судові, нотаріальні і військові як дипльомований доктор прав і адвокат, що тішить ся признанєм та симпатією властий і клієнтів і яко уповажнений конзулярно до протоколярного переслухуваня інтересованих сторін і вибираня від них присяги. Маю в посіданю численні похвальні письма, пораду удїляю безплатно.

Dr. BORYSIEWICZ,
13—25 Astor Place, двері ч. 8, Телеф. 8470 Spring
NEW YORK CITY.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Як люди літають?

Чоловікови стає нераз жаль, що він так сильно прикований до землі, що ніяк не може від неї відірвати ся. Він завидує дрібним комашкам і птицям, що можуть собі свобідно буяти по воздухах — а він сам мусить держати ся матери-землиці і не має сили ні підлетіти, ні навіть підскочити порядно.

Длятого то люди придумували над тим вже від найдавнійших часів, як би то вони могли стати подібними до птиць і літати по воздусі. Зразу здавало ся їм се зовсім неможливе, бо всї проби людського лету не вдавали ся. Але згодом показало ся, що в тім нема нічого неможливого. Нинї мають вже люди такі машини, що вміють перелїтати ними понад землю з одного місця на друге.

Отсі стрічки мають на цїли розказати про те, як то люди можуть лїтати, та як вони до того дійшли.

Вже від найдавнійших часів оповідали собі люди про ріжних ангелів, духів, які ріжнять ся від людий тим що мають крила і тому можуть собі свобідно лїтати. Але попри ангелів говорено також і про таких людий, що пробували лїтати, але їм се не вдавало ся.

Перський нарід оповідає про свого царя Кіяксара, що сидів на лїтаючім престолї. До того престола були привязані чотири освоєні, але добре виголоджені орли. Цар держав в руках на довгім дручку сворий кусень мяса і показував його орлам, а опісля знов підносив в гору. Орли дерли ся до мяса, підлїтали висше і підносили з собою царський престол.

Грецький нарід видумав собі иншу байку. В неволї грізного царя Міноса сидїли будівничий Дедаль і його син Ікар. Щоби спасти ся від тої неволї, хотів Дедаль зробити собі і синови крила і полетїти сьвітами. Такі крила зробив він з птичих пер і позліплював їх воском, а опісля причіпив їх Ікарови до рамен і пустив його в божу путь. Ікар справдї підлетів у воздух, але зблизив ся занадто до сонця; сонце пригріло і розтопило віск, тай крила відлетїли, а Ікар впав в море і втопив ся. На його память назвали Греки одно море морем Ікаря.

Та се є лиш байки; все-ж таки вони є доказом, що люди все думали о тім, як би то навчити ся лїтати. Та й наш нарід оповідає собі про відьми і чарівницї, які були надїлені такою силою, що вміли на мітлї летїти на якусь там Лису Гору.

Длячого людям трудно лїтати?

На се питанє легко відповісти. Кождий знає се дуже добре, що трудно навіть підскочити високо в гору, не то вже летїти. Нам здає ть ся, немов би нас земля до себе притягала. Так само притягає земля камінь, підкинений в гору. Отже та притягаюча сила землї є причиною, що люди не можуть лїтати так як птицї.

Ну, добре, спитаєте, а чомуж то птицї і комахи вміють лїтати, а люди ні? Годі-ж бо припустити, що земля притягає тільки деякі тїла, а инші ні. Справдї, земля притягає і птиць і комах; пригляньмо ся лиш птицї, застріленій в летї. Як тільки її крила стратять свою силу, птиця злїтає немов камінь на землю. З того бачимо, що сила лїтаня птиць лежить в їх крилах. Птиця бє скоро крилами о воздух і робить сильний вітер, а сей вітер підносить її в гору і позволяє лїтати.

З того слїдувало би далї, що колиб чоловікови приправити крила, то він міг би летїти. Але ми бачимо, що чим більша птиця, тим більших вона потрібує крил. Коли би чоловікови хотів приправити хто такі крила щоби він був в силї лїтати, то нема на сьвітї такого силача, який міг би ті крила нести, розтягнувши руки, не кажучи вже про те, щоби ними міг рушати. Придивім ся тільки кістякови якої небудь птицї, а сейчас побачимо, що кости, на яких є крила є далеко сильнійше збудовані, ніж кости ніг. У чоловіка є навпаки: кости ніг є значно грубші і сильнійші, ніж кости рук. Длятото то чоловікови легко ходити, а птицям лекше лїтати, ніж ходити по землї. Зрештою кождий знає, що ті птицї, які лїтають, не вміють часто ходити так, як ми, перебираючи ногами, тільки волять перескакувати з місця на місце.

Ми згадували вже кілька разів про воздух, а того воздуха ніхто не бачив. Та ми можемо инакшим способом переконати ся, що воздух дійсно істнує. Коли хтось заткає собі ніс і уста, то може легко задусити ся, бо йому забракне воздуха.

Коли рушаємо рукою коло лиця, чуємо легонький вітер. Вітер повстає так, що ми рукою розсуваємо воздух, і частинки воздуха вдаряють нам в лице. Звідси переконуємо ся, що є якесь тїло, якого ми не бачимо, тільки можемо його инакшими способами пізнавати. Таких тїл є більше; всї ті тїла називаємо воздушними тїлами або ґазами.

Ґази бувають лекші або тяжші, значить, що коли ґаз є тяжший, то земля притягає його частинки сильнійше і він паде на землю, а лекший ґаз укладає ть ся зверху на тім тяжшім.

Найбільше знаний із всїх ґазів є воздух. Воздух окружує цїлу землю так як скірка помаранчу. Чим близше до землї, тим густійший є воздух, бо на него тисне ще високий стовп воздуха з гори. Але коли ми піднесемо ся високо в гору, то там є воздух дуже рїденький, такий що часами годї ним віддихати.

Але і в тій самій висотї воздух не є однаково густий. Коли воздух огріємо, то він стане лекший і підійде в гору, а на його місце впаде зимний воздух з долини. Про се можемо переконати ся так, що в опаленій кімнатї є все теплійше близько стелї, ніж при долївцї, хоч би піч була як низько. Воздух, огрітий теплом з печі, підходить в гору і збирає ся під стелею, а зимний воздух паде до землї і там при печи знов огріває ть ся. Коли отворимо двері з надвору, то зимно буде тягнути по ногах, не по голові.

З поміж инших ґазів треба ще назвати т. зв. світляний ґаз, який є два рази лекший від воздуха, і водень, 14 разів лекший від воздуха.

Бальони.

Бальоном називаємо кулю, зроблену з якої небудь материї і наповнену якимось легким ґазом. Такий бальон є лекший від воздуха, отже він буде все підносити ся в гору. Коли до бальона причіпити якийсь тягар, то бальон піднесе і той тягар. Чим більший бальон, тим більший тягар може він підняти; отже коли би зробити дуже великий бальон, то він мігби в гору підносити навіть людий.

Перші бальони наповнювали люди огрітим воздухом. Вони бачили, що дим з вогню підносить ся в гору, і їм здавало ся, що коли би той дим загорнути в мішок, то мішок полетїв би разом з димом в гору. В тій цїли зробили два Французи, братя Стефан і Осип Манґольфіє, 1783 р. паперовий мішок і підложили під него огонь, так щоби дим з огню ішов у мішок. По кількох мінутах огріваня бальон справдї підніс ся в гору, але вітер дунув огнем на папір, і бальон згорів.

Братя Манґольфіє працювали дальше безупинно над уліпшенєм свого винаходу. Вони брали полотняний бальон, полотно понапоювали ріжними товщами так, щоби не перепускало воздуха, а до бальону причіпляли лодку плетену з прутя. Лодка була зачіплена так, що на бальон накидали сїтку з сильних шнурів, а до сїтки привязували лодку. До лодки забрали зразу зьвірят, а коли ті вернули на землю без шкоди, переконали ся, що і люди можуть лїтати бальонами.

Дня 21. падолиста 1782 р. їздили понад містом Парижем перші воздухоплавцї, два Французи, Пілятр де Розіє і Маркі Дарлян. Від того часу зачали люди щораз частійше сїдати до бальонів, і хоч неодин зломав карк підчас такої подорожі, то се не відстрашувало нїкого від дальших проб. Бальони наповнювали зразу все воздухом, який огрівали з під споду.

Але по якімось часї, десь в рік по виходї першого бальона, почали уживати до наповнюваня бальонів легенького ґазу, водня. Водень є, як ми сказали, 14 разів лекший від воздуха, отже та сама скількість водня в бальонї піднесе 14 разів більший тягар, ніж огрітий воздух. Але за те водень є небезпечнійший о стілько, що дуже легко вибухає, коли тільки зближить ся до огню. Нераз трафляло ся таке, що блискавка запалила водень в бальонї і бальон падав з нечуваною скоростю в долину. Щастє було, коли бальон впав у море, бо годї люди могли бодай виратувати ся; але коли така пригода стала ся над твердою землею, то сьмілих воздухоплавцїв ждала неминуча смерть.

Такий бальон, пущений зі шнурів, які його держали — у воздух, ставав іграшкою вітрів. Вони кидали ним на всї сторони і занесли часом у безвісти. Длятого то люди все продумували над тим, як би то можна кермувати бальоном так безпечно, як напр. кораблем на водї. Добрий парохід не боїть ся нїякої бурі; хочби як скаженїли вітри, він пре своїм передом морські хвилї, і зовсїм безпечно доїзджає до цїли.

Кермованє бальонами.

Та кермованє бальоном не є так легке як судном. Човен пливе у водї, коли хочемо надати йому инший напрям, уживаємо до того весла. Коли поремо веслом воду, то частинки води розсувають ся; але се дїєть ся поволи, і тимчасом човен посуває ся з противнім напрямі.

(Дальше буде).

Добрі ради.

Синцї, спричинені ударом, або упадком лїчать ся дуже скоро і легко, коли приложить ся на болюче місце сейчас трохи крохмалю звогченого ґліцерином. В браку сего средства таку саму прислугу робить картофляна мука звогчена водою. Пухлина сейчас уступить.

Аби молоко не прикурювало ся, не повинно ся його нїколи наливати у сухе начинє, яке сейчас ставить ся на огонь; начинє треба попеперед виполокати чистою, керничною водою і не обтираючи його з води влити до нього молока. Коли кому притрапить ся вже таке, що молоко прикурило ся то мож його ще вирятувати, переливши молоко сейчас в вогке начинє і додаючи до нього одну-дві ложочки руму або коняку.

На укушенє через комарів. Найлїпшим средством є амоняк, званий звичайно сальміяком. Коли комарі „покусають" тїло, вистане капнути кілька капель на вкушене місце і потерти добре шкіру. Пекучий біль сейчас устане, а тїло не напухне.

Як обходити ся з парасолями? Богато людий жалує ся, що парасоль, який останними лїтами став ся необхідним, держить ся у них дуже коротко, бо або сейчас підре ся, або зломить ся, підчас коли инші мають парасолї в добрім станї цїлими роками. Звичайно зваляє ся вину на фірму, де набуло ся парасоль. В дїйсности однак тревалість парасоля зависить виключно від сего, як хто з ним поводить ся. Нїколи не належить ставити мокрого парасоля горішним кінцем в діл, Через се вся вода стїкає на кінець парасоля, нищить палицю а дроти починають ржавіти. Також зломанє палицї у парасоля походить лише від невідповідного поведеня з ним. Не добре є також отвирати парасоль, коли він зовсїм мокрий. Мокрий парасоль найлїпше поставити ручкою в діл, аж доки вода не стече. Аж тодї треба його отворити, щоби міг зовсїм висохнути. Звинений парасоль виглядає гарно, але коли хоче хто парасоль зашанувати, не повинен його нїколи скручувати, бо нищить ся материя і починає дерти ся. Покаже ся на материї мале ушкодженє, то належить його сейчас направити, найлїпше через підлїпленє анґлійського чорного плястру, або ґумової материї. Щоби дорогі ручки не нищили ся при відставлюваню парасоля, окружає ся їх скіряною рукавичкою. В часї подорожи нїколи не належить припинати парасоля до клунка, причім вистають кінцї і всюди зачіпають. Найлїпше носити парасоль на рамени. Без охоронного покритя не належить нїколи і нїгде парасоля ставити.

Чим замазувати щілини в бочках. Дуже добрі замазки, якими ґаразд заліплюють ся щілини в бочках можна зготовити так: 1). 5 часток негашеного вапна поливають легенько водою і, протерши крізь сито, додають 6 частин свіжого сиру; потім розмішують, приливши вода, щоб була густа лемішка. 2). Беруть рівні частини сірки, потертої на порошок, та розтопленого воску і поки замазка не захолола, замазують нею щілини. 3). При невеличких щілинах буває досить понатирати добренько клепки грабовим сьвіжим листєм.

На якому боцї треба спати. Всї неспокійні, важкі сни бувають, здебільшого, тодї, як людина спить лежачи спиною, або лївим боком. Навпаки, людинї дуже добре спати, як лежить вона на правому боцї. Ранком вона почуває тодї себе здоровійшою.

Чищенє ножів. Сейчас по ужитю обмити ножі (враз з черенками) в лїтній водї і витерти стирочкою на сухо. Опісля чистить ся (ґлянсує ся) ножі на шкірою обложеній дощинцї — до чого уживає ся т. зв. шміргльового порошку, якого можна купити в зелїзнім склепі. Відтак ще раз витерти ножі сухою стирочкою, — а будуть як нові. В той самий спосіб чистить ся і вилки.

Европейська адвокатсько-нотаріяльна і військова канцелярія.

За малу винагороду переводимо в старім краю процеси ґрунтові, спадкові і грошеві, стягаємо залеглі рати і переводимо в краєвім табулї всякі документи, нотаріяльні акти, повновласти, контракти купна і продажи. Тестаменти; скрипти; довжні декляраціі і спадкові, потверджені ціс. корол. ґенеральними Конзулятами. Виробляємо урядовою дорогою асентерункові подання та увільнення від військових вправ та маємо самих найлїпших адвокатів, що заступають наших клієнтів. Всякий у нас споряджений документ, має правну важність в старім краю. Їдучим до Росії виробляємо пашпорти для вільного переїзду через границю. Порада даром. Голосїть ся або пишіть в всякій справі: D. Klarer, 121 Norfolk Str., New York, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Сьмішне.

Один турецький мудрець XIII-го віку мав таку пригоду:

Ішов він раз до школи з книжками під пахою. Случайно стрінув його султан, а пізнавши з першого погляду, що се мудрий хлопчина, спитав його:

— Де йдеш дитино?

— До школи...

— Гаразд! На, маєш дукат, купиш собі цукорків... Возьми...

— Ще батько мене побачить, тай готов мене вибити...

— Не бій ся! Як спитає батько, хто тобі дав, то скажи що султан, то батько певно нічого не скаже...

— Е, батько не повірить!

— Чому?

— Таж султанови не випадає роздавати по дукатови. Колиб ти наповнив мою кишеню аж вверх грішми, тоді повірив би, що се дав султан.

Султан похвалив второпність хлопчини і зі сьміхом сповнив його бажане.

Той сам мудрець прийшов раз до лазні. Помічники купелеві, не знаючи, що се за один, обслугували його байдужно, а навіть і згірдливо. Не мало їх здивувало се, що незнакомий виходячи з лазні, кинув їм ні стіл велику квоту...

Небавом прийшов мудрець другий раз, до тої самої лазні. Помічники зачали крутити ся коло него і старали ся сповнити кожде його бажане, надіючи ся щедрої заплати. Але на превелике їх здивоване й огірчене незнакомий кинув їм щось кілька сотиків...

— Як то?

— За нинїшну купіль заплатив я вам попереднго разу, а нинї плачу за давнїйшу купіль...

Судія: Чи ви чули, як Іван сказав, що начальник громади дурень?

Сьвідок: Чув.

Судія: Щож він ще сказав?

Сьвідок: Що він менї се може на письмі посьвідчити.

Судія: А ви що йому сказали?

Сьвідок: Нїчого, я й так йому вірив.

Знаток і любитель.

Бувший французький президент Любе був знатоком і любителем доброї кави. Одного разу полюючи в околици Рамбуїлє, зайшов собі президент до підленької коршми, чи там гостинниці, хотячи випити бодай чарочку чорної кави. Хтось з присутних звернув увагу, що в так нужденній гостинници не можна дістати доброї кави.

— Чому? — заперечив Любе — постараю ся о се, щоби була добра.

На бажане президента прикликано господаря, до котрого президент так заговорив:

— Маєте кільканацять зерен кави?

— Маю — відказав господар.

— Дуже добре. — А маєте також цикорію?

— Маю.

— Принесіть-же її сюди. Я куплю цїлий запас, платячи подвійну цїну.

Господар приніс повний мішок цикорії, котру президент сейчас казав кинути в огонь і спалити.

— Дуже добре — сказав президент. Тепер аж зроби нам каву.

Каву небавом приладжено, котра справді була добра.

Тов. „Поміч в чужинї" від. 215 Р. Н. Союза в Ню Йорку.

устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

дня 27-го цьвітня 1912 в „Liberty Hall" під ч. 255—263 E. Houston Str., New York, N. Y.

Початок точно о год. 8 ій вечер.

Вступ 25 центів.

На той баль запрошуємо всї нюйорські Братства і Товариства.

За Комітет:

Х. Корендович, предс.,
О. Кучма, касієр,
С. Кичма, секр.

16—17

ПОЗІР! КРАЯНИ! ПОЗІР!

Заява.

Сим подаю до прилюдної відомости всім тим, що так мене як і моє імя знали або чули, всїм моїм щирим прихильникам, котрі відносились в ріжних справах до моєї фірми і аґенції продажи шіфкарт і посилки гроший з найбільшим довірєм, а також і тим чесним Русинам, котрі мали замір удаватись до моєї фірми, сим всїм подаю до відома, що остаюча під моєю фірмою аґенція спродажи шіфкарт на всї лінії і посилка грошей до всїх частий Европи зістає на тім самім місци, під ч. 130 Main Str., Derby, Conn. в моїм власнім домі і що я сеї аґенції не спродав, так, як деякі люди з заздрости голосять.

Дальше заявляю, що я утримував також в тім будинку бучерню і ґросерню; но понеже се вимагало надмірної праці понад мої сили, длятого я спродав бучерню і ґросерню, но мої реальности які я посїдаю в Derby, Conn., я не спродав і єсьм дальше їх властителем.

Длятого звертаюсь до ласкавої публики і заявляю, що всї вісти, бу́дьто би я всьо спродав, значить аґенцію і всї реальности суть неправдиві і злобні. Моя фірма, то є аґенція спродажи шіфкарт на всї лінії до краю і з краю, та посилки гроший як і мої real estates зістають все під моїм зарядом і моєю власностю і длятого поручаюсь ласкавій памяти П. Т. Публики, просячи звертатись до мене як до старого аґента і Вашого щирого Русина як дотепер так і на дальше з повним довірєм, а я совісно услужу і сповню Ваші вимоги.

З поважанєм

Гавриїл Дзядик.

Властитель аґенції спродажи шіфкарт і пересилки грошей.
130 Main Str., Derby, Conn.

До спродання ґросерня.

Добре урядження і в добрім місци, на розі, між Русинами і Поляками. Властитель змушений виїздити до краю задля справ фамілїйних. Цїна приступна. Голоситись устно або письменно на адресу: Nykola Newerowicz, 216 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

15—18

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанїзують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична ґра для дїтий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Зл. Держ,	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Русько-анґлїйськи тлумач	60

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

--Григорій-- Кунашевський Член Р. Н. Союза.

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

ТЕЛЕФОН: Nr. 887. Orchard.

ОДИНОКА РУСЬКА АГЕНЦІЯ ШИФКАРТОВА В НЮ ЙОРКУ.

ВАЖНЕ! По причині конкуренції між лініями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Живучим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічлїг.

ВИСИЛАЮ ГРОШІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СЬВІТА, скоро, точно і тано. Міняю гроші на старокраєві, на американські після найнившого курсу.

КРАЯНИ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до добре знаного, авторизованого аґента і високо кавціонованої Руської Аґенції в Ню Йорку. Хто має замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до мене, я всім ручу за найлїпшу услугу. Прошу Пов. Членів Р. Н. Союза звернути на се увагу.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефонї до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Попит за ними не має стриму.

Мішанина турецьких тютюнів, з якої виробляє ся ті циґаретки, робить їх приятними для всякого. Звичайно таний знаменитий запах мають лишень дорогі циґаретки а для многих вони суть недоступні. Але сї умовини ми змінили, бо числимо на знатоків і критиків тютюну поміж нашими курцями і тому поручаємо рідних прикмет

Zira Cigarettes

5c for 10

Усї доброї прикмети мішанини турецького тютюну та його запах посїдають ZIRA циґаретки — а усї злі прикмети усунено.

Добрі, пахучі, лаґідні.

Сї циґаретки мають знаменитий, мягкий аромат і вдоволюють найвибагливійшого курця. Президент Злучених Держав не курить лїпших папіросів як ви, коли купите ZIRA циґаретки.

Се було нашим трафним вибором, о много разів щасливійшим як всї другі случаї, що ми ужили сей рід тютюну до циґареток які можемо продавати по 10 за 5 цнт.

Чудові несподїванки

в шовку можна найти в кождій пачці ZIRA циґареток, як портрети артисток, цьвітів і птахів. Складайте сї чуда з шовку! Принадні обрусики о артистичних взорах і вибагливої краси дадуть ся зробити з них.

ПРОДАЄСЬ ПО ВСЇХ СКЛЕПАХ.
КУПІТЬ ПАЧКУ ДНЕСЬ. — СПРОБУЙТЕ ОДНУ. — ПЕРЕСЬВІДЧІТЬ СЯ ОСОБИСТО.

P. LORILLARD COMPANY D 97

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає каричі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Михайло Угорчак, NEW YORK CITY 276 First Ave. cor. 16

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

випожичає ріжні українські і иньші костюми на представленя і характеризує по низьких цїнах. Замовленя приниимає що найменше на 8 днів перед представленем.

R. J. GLICK Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING

(15—30)

SHAMOKIN, PA.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00.

Надвишка і нерозділені зиски $100.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бізнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта. Позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїли ся протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около **$500.000.00.**

Банк пересилає гроші через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Найвисше забезпечене $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся аґентам крикливою і брехливою рекламою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Аґент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи переслання до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і цїни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпечене $100,000.00

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Читайте з увагою!

Хто пришле мені свій адрес і двоцентову марку не відповідь, тому пішлю даром пять листових паперів з вершиками. — Адрес:

M. ENGEL,
129 Greenwich Str., New York, N. Y

Лише 6 днів і 8 годин через воду!

Найтаньше! Найлучше!

ЧИТАЙТЕ ВСІ!

Хто хоче ТАНО І ДОБРЕ їхати на кораблі до старого краю, або хоче кого СПРОВАДИТИ ДО СЕБЕ з Европи, най пише до нас.

Хто хоче мати ПЕВНІСТЬ, ЩО ЙОГО ГРІШ НЕ ЩЕЗНЕ в кишени нечесних людий, НАЙ ПОСИЛАЄ гроші до старого краю лише через нас.

ХТО має яку ПРАВНУ СПРАВУ, чи тут, чи в старім краю, най з повним довірєм зверне ся до нас.

НАША ФІРМА є одна з найстарших. Майже кождий нас знає. Пишіть до нас по руськи, а адресуйте

ISIDOR HERZ CO.,
422 7 Avenue, NEW YORK, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

И. В. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, уряди. банк.

Возьміть числа з одного квадрату і перенесіть їх до другого в такім порядку, аби додані до себе дали в кожду сторону 75. Наколи розвяжете загадку, пришліть нам її а ми дамо Вам цертифікати на $100, котрі приймемо при закупні двох красних льотів о поверхні 5,000 стіп квадратових, близько дуже красного міста і великих фабрик. Звичайна ціна тих льотів є $199, а Ви, наколи отримаєте 100 дол. нагороди, заплатите лише $99 за 2 льоти, а можете сплачувати решту по $5 місячно.

Пишіть по мапи і поясненя. до

RUTHENIAN DEPARTMENT A.
Room 1012, 63 Park Row, NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. .. ..

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця змінятв, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся незавнсимими. Наука тревае 3 місяці; по її скінченю видаємо дипльом. Адресувати:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Російсько-Американська Лінія

Найгарнійші, найбільші і найскорші пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересідання у ніякій посередній пристани.

Нові, двотрубові пасажирські кораблі „ЦАР", „КУРСК", „РОСІЯ".

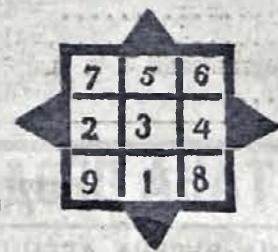
До Ротердаму 8 днів, до Лібави 11 днів.

$33.00 — III кляса — $35.00
$48.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00

Найблизший від'їзд кораблів з Ню Йорку:
„ЛІТУАНІЯ" — 4-го мая 1912
„БІРМА" 18 го мая. — „ЛІТУАНІЯ" 1 червня.

По близші подробиці просить ся звертати до наших агентів або до генерального заступництва:

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

$100 нагороди!

Переложіть цифри в сих квадратиках так, щоби сума у всіх тих рядках рівналась числу 15.

Кождий, хто пришле нам розвязану загадку, получить кредит на 100 дол., котрий зачислимо Вам при закупні сеї НЕВЕЛИКОЇ ФАРМИ в нашій Компанії, вартости 149 дол., котра є положена в фабричнім місті Н. Дж. близько Ню Йорку.

Доплатите за сю ФАРМУ лише 49 дол., котрі можете сплачувати по 5 дол. місячно.

Єсли бажаєте поліпшати своє положене і замешкати в своім власнім домі то пишіть, або приїзджайте до нашого офісу на адресу:

RUSSIAN DEPT. (C)
25 Church Str., Suite 109, New York.

Я лічу людий аби були вилічені.

Моя довголітна практика і знанє на Ваші услуги. Всі тайні недуги: утрата животности, розширенє, стисненє, заказженє крови, утрата, висушенє, пропуклина, гемороїди, слабости нирок і міхура. Лічу тревало, по умиркованій ціні.

Порада даром. Прийдіть і огляньте анатомічний музей та зобачте чоловіка в здоровлю і в хоробі. Вступ вільний. Затямте, що я лічу людий аби були вилічені в далеко коротшім часі як хтонебудь инший.

Dr. WARD, 417 6th Avenue, близько 25-ої улиці.
NEW YORK, N. Y.

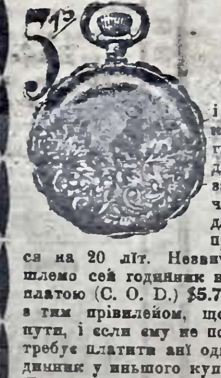
Години від 9. до 8., в неділі від 10. до 2.

ПОТРІБНО ЛЮДИИ!

Ми платимо 20 долярів тижнево агентам, котрі продають наші золоті, срібні і ніклеві годинники і ланцушки своїм приятелям і другим на місячні сплати по $1 і $2 місячно. Ми потребуємо подорожуючих агентів, котрі ходилиб з міста до міста, а також агентів льокальних в тих містах, де мешкають. Агентам, що працюють через цілий час для нас платимо $20 тижнево а $8 таким, що працюють тільки вечером, по своїй роботі.

Зголошуватись можуть тільки чесні і тверезі мущини. Напишіть чим тепер занимаєтесь.

NORTH AMERICAN SALES CO.
Box 954, Dept. 182, New York.

Ш. з 17 камінями
желізничий годинник
для мущин

і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з гваранцією на 20 літ, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желізницях, і гварантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послі платою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим прівилейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

ЕКСПРЕСОВІ ШИФИ ДО ГАМБУРҐА, БРЕМИ, РОТТЕРДАМУ і АНТВЕРПІЇ! ЦІНА 23 ДОЛЯРІВ. НЕ ПЛАТІТЬ БІЛЬШЕ! ШКОДА ГРОША! ЛИШ НАПИШІТЬ ДО НАС!

23 долярів шифкарти до старого краю. — Панове! Їдьте на 25-го цьвітня, 9 і 23 мая. Тоді прогульки до краю! Осібні кімнати! Домовий харч. Великі вигоди. Даємо нічліг. Відставляємо баґаж. Чекаємо на стації. Виробляємо вільність границі. Даємо несподіванки в дорогу. Шліть задаток 3 доляри або пишіть по інформації. Спробуйте! Швидко!

$28 ШИФКАРТИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $28 — УВАГА: Може маєте за мало гроший? Єсли так, то напишіть зараз. Дамо спосіб і раду, як за кілька лишень долярів поїхати до краю на найлучших шифах при кількагодиннім заняттю — Телефонуйте: 3459 Rector.

AMERICA EUROPA CO., 2 Carlisle Str., NEW YORK, N. Y.

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ.

Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мясків. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовченя.

Скорий лік на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке відлихане.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів фляшинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

Льокуйте швидко Ваші ощадности на 80%.
Не тратьте часу! — Загадка суми 105.

Відгадайте сю загадку через поміщене чисел від 31 до 39 в кождім квадратику в такий спосіб, щоби ті числа додані до себе з кождого боку дали суму 105. Жадне число не може бути уміщене 2 рази.

Витніть сю відгадку і зашліть її, або принесіть до нашого офісу, а ми дамо Вам кредитовий чек на $100, які будуть уважати ся частиною першої рати на гарні лоти, що їх можете вибрати з нашої посілости.

Згадані лоти, які ми по дешевій ціні і на вигідні сплати, находять в границях 5 центової їзди від міста Патерсон і Пассайк, а 11 центової від Ню Йорку. Наші лоти положені близько тисячів великих фабрик, і в короткім часї підскочуть значно в ціні і тому ми певні, що вложені Вами в сї лоти гроші піднесуть ся що найменше о 80 процент.

Ми збудуємо Вам дім за дешеву ціну і на маленькі сплати, хочби Ви навіть не виплатили ще своїх лотів, а се суть такі догідности, яких не дасть Вам ніяка инша компанія. Се буде велика користь для тих людий, що бажають жити поза містом, а рівночасно дістати ся до праці за невеличку оплату.

Не тратьте часу! Купуйте зараз коли хочете зробити добрий вклад із своїх ощадностий, а враз з тим затямте ріжницю між льокацією своїх гроший в банках і в лотах. Яку ґарантію дає Вам банк за ульоковані гроші? **Абсолютно ніяку!** Ми даємо Вам забезпечаючу полїсу; банки дають Вам більше як 4 процент, а з такими маленькими відсотками Ви ніколи не зможете поправити своєї долї і через те не будете ніколи богаті. Кілько то властителїв реальностий зробили щастє через добру продаж кусника землї у відповіднім часї. Вкінци ще одно: коли Вам лишає ся щонебудь із щоденних видатків, Ви уміщуєте се в банку; але як маєте до заплаченя довг, мусите щадити, щоб сей довг сплатити як найскорше, а поступаючи в такий спосіб, маєте подвійну користь.

Повторяємо: не марнуйте часу, відвідайте нас, або напишіть до нашої компанії по близші інформації, а коли Ваша відгадка є влучна, ми не тільки допоможемо Вам першою ратою $100, але возьмемо Вас еще на місце, щоби Ви могли вибрати собі відповідні лоти. Ціни сих лотів від $175 в гору. Рати, як ми вже зазначили висше, суть незвичайно догідні.

Правила для учасників в контесті.

1) Відгадка має бути вислана до нас в протягу 15 днів. 2) Ми не дамо більше між один кредитовий цертифікат одній і тій самій особі. 3) Не даємо ніяких премій малолітним.

Жадайте або появіть ся по близші інформації до:

HOME ASSOCIATES, 63 Park Row, Room 1012—1013,
NEW YORK, N. Y.

КУРЕНЄ ЧИСТОГО ТЮТЮНУ.

BULL DURHAM НАЙЛІПШИЙ З УСІХ ТЮТЮНІВ.

Чистість тютюну, його богатий, природний запах і инші визначні прикмети зробили його широковівісним для тисячів курців, що любують ся в куреню славного Bull Durham.

Bull Durham знаний всім курцям від 50-ти літ. Під пору жаден иньший сорт тютюну не мав такого широкого попиту, як Bull Durham. Протягом послідного року продано сего тютюну поверх 352 міліонів пачок.

Bull Durham є роблений з вибраних листків ясно золотистого тютюну Вірджінії і Норт Каролайни. Bull Durham продають ся у вигідних муслінових мішочках, по 5 центів за кождий мішочок. До кождого мішочка додають ся спору скількість цигаретових бібулок. Купіть собі один мішочок Bull Durham на спробунок, а будете певно вдоволені.

Правдивий

"BULL" DURHAM

ЄСТЬ ЗАГАЛЬНО УЖИВАНИМ ТЮТЮНОМ ДО ЛЮЛЬКИ І НА ЦИГАРЕТИ. МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ТЮТЮНУ, НАХОДЯЧОГО СЯ В ОДНІМ 5-ЦЕНТОВІМ ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ. „БУЛ ДОРГЕМ" ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ МОЖНА ДІСТАТИ УСЮДИ ЗА 5 ЦЕНТІВ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO CO.
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Панови господарі Русини!

Тут даємо відповідь всім тим, котрі писали о пояснене про Українську кольонію. Ми так довгий час не відписували, бо не мали еще вибраної землї, де би будуча Руська кольонія процвитала як найкрасше. Тепер вже маємо землю найлучшу яку лиш можна в Америцї знайти. Земля ся ще неоправлена і коштує від 10 до 25 акер; а коли она буде вичищена і вироблена то і за 100 долярів акер не купите. Кожда фарма в нашім сусїдстві, то рай. Земля родить прекрасні сади, пшеницю, тімотку, конюшину, люцерню, овес, ячмінь, гречку і найкрасші бараболї на сьвіті. Кождий Русин бажаючи стати господарем в Руськім селї в Америці в стейтї Мішиґан, нехай приде до Шікаґо на 1. мая 1912 на адрес Руського офісу кольонізаційного:

M. Shawala & Co., 1434 W. Chicago ave.

а звідсїля всї разом поїдемо купувати землю. Кождий повинен мати з собою від 100 до 150 долярів на першу рату, а решту буде виплачувати річно через 5 лїт. Хто би хотїв купити більше як 40 акрів, той мусить мати з собою більше грошей.

Просимо написати лист яких 2 або і більше днів перед виїздом, щоб ми могли постарати ся о кватиру для Вас.

Остаємось з поважанем
N. Harris,
1628 W. Ohio Str.

Просимо тепер всї листи писати на адресу:

M. Shawala & Co.,
1434 W. Chicago ave., Chicago, Ill.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Дня 30. мая с. р., в четвер, в американське сьвято „Decoration Day" відбуде ся в Перт Амбою

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСЬВЯЧЕНЄ ЦЕРКВИ УСПЕНІЯ ПР. БОГОР.

Чину посьвяченя довершить Їх Преосьвященство Кир Сотер Ортинський при ласкавій участи всего доокoличного духовеньства.

До Перт Амбою прибудуть Преосьв. Владика в четвер рано на „Central Depot", де будуть очікувати всї Братства і Товариства.

По принятію Пресьв. Владики на Depot цїлий похід удасть ся до Церкви, де відбуде ся посьвяченє, Архиєрейска Служба Божа і проповідь Їх Преосьвященьства.

По полудни о год. 4-ій відбуде ся в честь Преосьв. Владики концерт заходом Товариства сьпівацкого.

На се велике торжество маємо честь запросити всї Братства і Товариства і всїх Родимцїв з цїлої околицї.

За комітет:
Николай Ваверчак, предс.,
Пилип Щуцкий, секр.

Полишаючи старий край — полишилисьте народну красу, яка перебиває ся в народних уборах. Гідне є показати ту красу чужинцям, а що на виконуванє того в Америцї нема часу, шлїть замовленя до

ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВОГО СОЮЗА

у Львові, ул. Гродзіцких 4 а гроші на ул. Мохнацкого 12.

Сорочки вишивані від 12-20 кор.
Краватки вишивані від 3-6 Кор.
Килими від 50 К, по 18 К квадратовий метер.
Вишивані ручники від 8 К до 20 К.
Вишивані обруси, касетки і пащітники.
Оплата посилки виносить від 3.25 К — 7.25 К. за 5 кільоґр. Гроші вписпати наперед.

Спішіть ся з замовленями.

Перворядне Заведенє Фотоґрафічне.

Викону̂ємо фотоґрафії шлюбні, ґруп, товариств, дїтий приступаючих до причастія як також фотоґрафічні знимки на банкетах і пирах, відповідно до замовленя.

За артистичне викінченє фотоґрафій ручить

B. BRAWER,
властитель
87 Ave A., New York.

Шіфкарти до краю і зі старого краю

Тільки у нас можете дістати найдешевші шіфкарти на експресових і почтових кораблях до Ґамбурґа, Бремн, Антверпії, Ротердаму, Лїбави і Лїверпулю. Услуга знаменита, харч обильний, подаваний чотири рази денно при накритих столах. Окремі фамілїйні каюти для родин. Як хочете їхати до краю або спровадити когось сюди до себе, то пишіть на нашу адресу або приїзджайте на дипо в Ню Йорку і зателефонуйте до нас „493 Orchard", а ми вишлемо по вас сейчас свого урядника. Нїчліг у нас безплатний аж до відїзду корабля. Висилаємо гроші до всїх частей сьвіта після найнизшого денного курсу. Міняємо гроші на корони, рублї і марки. Голосїть ся на адресу:

American European Steamship Co.,
121 Norfolk Str., New York City.

ЛИШ 15 ЦЕНТІВ ДЕННО!

Почислїть кілько платите денно за кари а переконаєте ся, що пересїчно по 15 центів на день. Тими грішми можете легко виплатити за пару місяців гарний ровер і їздити на нїм до схочу.

Даємо на сплати по 15 центів денно гарний, сильно збудований ровер разом з усякими приборами і наукою їзди.

Не шлїть на разї нїяких гроший тільки марки по катальоґ і інформації.

Liberty Commercial Co.
343 E. 9th Str. New York, N. Y.

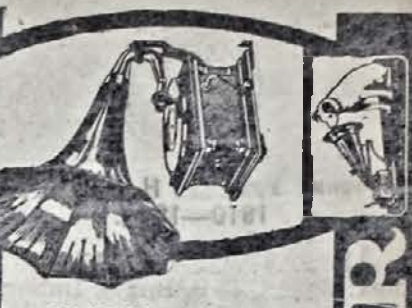
На сплати по $1.75 місячно.

30-ть доляровий годинник на сплати по $1.75 місячно.

Пішлемо вам на 3 місяцї на кредит для проби солїдний і дуже гарний 14 каратовим золотом наповнений (gold filled) годинник та письменну ґваранцію на 20 лїт, з знаменитим механізмом, як рівнож чудовий ланцушок і брельок, за що числимо всего лиш 30 долярів.

Пишіть по інформації залучаючи марки на пересилку катальоґа до:

American Watch Co.
343 E. 9th Str., New York, N. Y.

VICTOR

Фонографи на легкі сплати!

Кождий чоловік знає, що Victor-а говорича машина є найлїпшим Фонографом на сьвітї. Продаємо всюди по Америцї на тижневі сплати по 50 центів і $1.00 після найтаншої цїни фабричної. Ми одержали 500 нових руських подвійних плит по 65 і 75 центів. Моє імя є найлїпшою порукою, що кождий купуючий буде вдоволений. Пишіть до нас по ілюстрований катальоґ, який висилаємо даром. Відтворено в недїлю і вечерами.

SAUL BIRNS
117 SECOND AVE. & cor. 7-th STREET,
Dept. Ruskij, New York, N. Y.
Філїя: 25 E. 14 Str.

VICTOR

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цнт. денно.

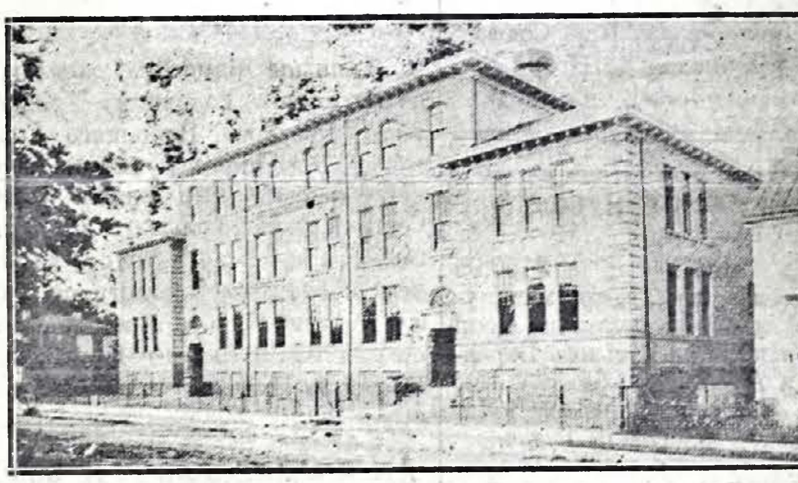
Наколи зобовяжете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам **на кредит** сей прехороший ґрамофон **плитовий, враз з 12 кусниками** пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і катальоґ рекордів, залучуючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO.,
Dept. Z., 343 E. 9 Str., New York, N. Y.

ШАНОВНА КОМПАНЇЄ!

Так ґрамофон як і рекорди дістав я в добрім станї, за що складаю Вам сердечну подяку. Рати буду старати ся скорше сплатити, позаяк не знаю нїякої лїпшої і веселїйшої розривки, як через Ваш гарний ґрамофон. Ще раз сердечно Вам дякую. Жичливий Л. Залїський, 142 Dale str., Muskegon, Mich.

Подібні листи одержуємо від кождого костумера.

БУДИНОК НОВОЇ ШКОЛИ (CURLVER NEW SCHOOL) В MILLVILLE, N. J.

Повідомлене.

РОДИМЦЇ! От і весна вже прийшла, а неодин думав під весну закупити собі фарму, де було би близько міста, фабрик, і т. п., бо в такім місци можна би ще вийти з фармою. А ту як раз „The European Colonization Co." 441 Drexel Bldg., Philadelphia, Pa. в такім місци спродає фарми. Близько міст, близько фабрик, близько комунїкації колєйової, де можна з кольонізаційної землї і до землї їхати що години, де католицькі церкви, де суть на місци школи низші і висші, де земля дуже урожайна, рівна, суха без каміня, подібна як в нас в Галичинї на Подїлю, де найздоровший воздух, де найбільші купелї в Америцї, а з землї до них близько.

Таке то місце є в Millville, N. J., та близько других міст, як: Carmel, Bridgetown, Vineland і инших. З Філяделфії тікет коштує там і назад лише $1.32. З тих міст до кольонізаційної землї дуже близько. Земля лежить в полудневo-західній сторонї Millville, а місце кольонізаційне називає ся West Millville. В повисших містах єсть богато фабрик ріжного рода, а до того компанія старає ся, щоби їх клієнти довго не ждали за роботою. От на примір один пан, котрий приїхав з Rossford, Ohio і по закупнї 5 акрів землї, компанія постарала ся в тутейшій фабрицї йому о роботу

Сю роботу він дістав третого дня, тож видно, що о роботу тут легко. Хто має дїти, то для такого тут також велика вигода. Земля помірена по 5 акрів, але хто годен, може собі купити більше парцель. Пять акрів землї коштує $250.00 в другім бльону; а при головній дорозї, що їде до Millville та Bridgetown, коштує $300.00; небаром та цїна буде підвисшена. На пять акрів треба готівки найменше $100.00, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від $275.00 і його також можна дістати на сплати.

Родимці! По що Ви платите місячні ренти, коли Ви з того нїколи не будете мали користи?

Ви тим рентом виплатите дім і пять або десять акрів землї. Родимцї! Не тратьте такої доброї спосібности, прилучіть ся до тих около 40 родин, котрі до тепер у нас закупили землю, а побудуємо богате і красне руське місто. Можете приїжджати кождого дня і оглядати сю землю, або пишіть по руськи з повним довірєм. В нашім бюрі занимають уряди Русини.

З поважанем

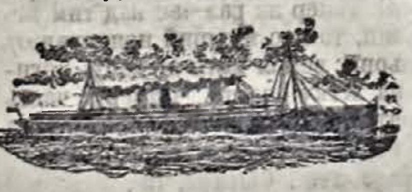
The European Colonization Co.
441 Drexel Bldg, 5th & Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

Уважайте Земляки.

Коли Ви неправно переслїдувані, коли Ви через вину босів або їх представителїв вістали покалїчені, коли від Вас під грозьбою вимагають неправних річий, коли хочете зискати своє право, яке конституція сеї великої републики Вам ґарантує і у всїх клопотах звертайтесь до мене, заприсяглого адвоката станового під адресою, яку подаю при кінци. (А не до тих, що оголошують свої офіси а невласні назвиска, бо такі не суть адвокатами, тілько користають з нагоди Вашого незнаня ріжниці поміж канцелярією а адвокатом, а ріжниця є така, як викинений старий кабат ґенерала а комендерующий ґенерал. Вони представляють ся Вам яко адвокати, Ви спускаєтесь на се, їм вірите і віддаєте остатний гріш). Години безплатної поради що дня від 7-ої до 9-ої години вечер а для вигоди робітників в недїлю від 1-ої до 3 ої години пополудни.

JOSEPH HELLER, Adwokat i Notar, 124 Essex Str., New York, N. Y.

РОДИМЦЇ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Телефон Orchard 6085

Час попирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвилї до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всїляких клопотах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Єсли хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю **шифкарти на всї найлїпші лінії і найтанше до і з краю в цїнї від 21 долярів до 27 дол.**

Також продам **фарми, доми і лоти** в найлутших місцях по найдешевших цїнах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відворотно.

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Валог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
. Маркевич, New Alexandria, Pa
. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
…ко Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2238 КВІТ $150.00

на сто пятьдесять дол., котрі я отримав як похор. кошта по Іванї Гудак з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Елізабет, Н. Дж., 5. цьвітня 1912.
Єлисавета Гудак.

Сьвідки:
Семен Бобер,
Михаїл Процак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 65.
Міга Сенко, предс.,
Семен Бобер, секр.

Ч. 2337 КВІТ $283.33

на двіста вісімдесятьтри дол. і 33 цнт., котрі п. Єлисавета Гудак отримала як посмертну запомогу по мужу Іванї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Елізабет, Н. Дж., 5. цьвітня 1912.
Єлисавета Гудак.

Сьвідки:
Семен Бобер,
Михаїл Процак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 65.
Міга Сенко, предс.,
Семен Бобер, секр.

Ч. 2249 КВІТ $1000.00

на тисяч дол., котрі п. Катерина Нус отримала як посмертну запомогу по мужу Антонї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Едвардсвіл, Па., 1. цьвітня 1912.
Каська Нусь.

Сьвідки:
Павло Валах,
Іван Ковалкевич.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 40.
Павло Валах, предс.,
Іван Ковалкевич, секр.

Ч. 2246. КВІТ $1000.00

на тисяч дол., котрі п. Михайло Хромоґа отримав як посмертну запомогу по женї Павлїнї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Ст. Луїс, Мо., дня 4. цьвітня 1912.
Михайло Хромоґа.

Сьвідки:
Олекса Патрош,
М. Рпдзик.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 14.
Стефан Курила, предс.,
Стефан Макара, секр.

КВІТ $204.00

на двіста чотири дол., котрі п. Текля Ільчишин отримала як посмертну запомогу по Ільчишин Іванї з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Текля Ільчишин.

Сьвідки:
Йосиф Фирз.
Николай Струсь.

Ч. 2267 КВІТ $100.00

на сто дол., котрі п. Василь Цебрик отримав як надзвичайну запомогу на невиліччиму слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америцї.

Порт Бевклей, Па., 5. цьвітня 1912.
Василь Цебрик.

Сьвідки:
Іван Яворский,
Михаїл Адамович.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америцї. Від. 223.
Данило Цеплий, предс.,
Василь Стецула, секр.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Гол. Ур. Р. Н. Союза і місцевому Відділови 2-му за сто (100) дол. підмоги, котрі я одержав по причинї моєї невиліччимої слабости. Най Господь Бог. дасть всїм членам Р. Н. Союза кріпке здоровле та многая літ. А наш Р. Н. Союз най росте як з роси небесної.

Теодор Маціїовський,
з Мт. Кармел, Па.

ПОДЯКА.

Я, низше підписана, засилаю сердечну подяку Головному Урядови нашого Руського Народного Союза, а так само, і нашому Відділови ч. 40. в Едварсвіл і всїм нашим Братям і Сестрам, котрі належать до нашої орґанізації за скоре і точне виплачене мені посмертної запомоги по моїм мужу, Антонї Нусь в сумі тисяч долярів. За тоє, Вам всїм Боже заплати!

Катерина Нусь.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 255, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що 12. мая відбуде ся річний мітінґ, на котрім кождий член мусить явити ся і виповнити свої повинности. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. Довгуючі члени. будуть безуслівно виключені з братства і з Р. Н. С. На сїм мітінґу буде вибирати ся новий уряд. — Дмитро Ворик, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Братство сьв. Василия Вел., від. 168, подає до відомости всїм своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 5. мая с. р. о 2. годинї пополудни в гали Н. Ваверчака, 720 Чарлс Стр. 1. Справоздане касове за цїлий рік. 2. Вибір нового уряду. 3. Приниманє нових членів без вступного до братства, а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член має ся явити на тім мітінґу, бо єсли котрий не явить ся, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Мих. Даньків, пр.; Гр. Клим, секр.

ЗАВІДОМЛЕНЄ.

На будуче просить ся всїх П. П. Відділових урядників, присилати „білї" на всї похоронні кошти, за котрі Від. ручить та які жадає, щоби Р. Н. Союз йому виплатив. Котрий Відділ, або його уряд не зробить сего, Р. Н. Союз не виплатить йому похоронних коштів. Так само просить ся подавати точні адреси спадкоємців на посмертних антах.

Д. КАПІТУЛА, предс.

Русини, Поляки і Словаки з Youngstown, Ohio — позір!

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює

Братство сьв. Арх. Михаїла, від. Р. Н. С. 140, в Юнґставн, Огайо,

в суботу, дня 27 цьвітня с. р.

в галї B. Deibell, 255 West Federal St., Youngstown, O.

Початок баль о год. 5-тій пополудни. Вступ для мужчин 25 цнт. Женщини за дармо. До танців приграват-ме знаменита музика. За добрі напої ручить ся. Усїх наших Родимців, місцевих і позамісцевих, запрошує на сю забаву — Балевий Комітет.

ПОЗІР! РУСИНИ! ПОЗІР!

Заходом Аматорського Кружка в Монессен, Па. відограє ся

в недїлю, дня 28-го цьвітня с. р.

в гали парохіяльний при 8-ій улици в Монессен, Па.

театральне представлене

„ЗА СИРОТОЮ БОГ З КАЛИТОЮ",

образ драматичний з житя народа, дуже поучаюча річ, написана Р. Сурмачем, зі сьпівами в 5 актах, а 6 відслонах.

Дієві особи:

Никола Держак, лїсний — І. Містецький.
Гринько, його брат, селянин — В. Кунь.
Марта, дочка Николи — О. Цепла.
Іван, наймит Николи — І. Крицький.
Лесь, син Гринька — Й. Чарножицький.
Тимко, син Гринька — П. Гальма.
Ілько, син Гринька — П. Хомош.
Єлена, богата ґаздиня — Е. Лабойко.
Податковський, писар — Гр. Федорчик.
1. Дївчина — М. Кілляр.
2. Дївчина — Ю. Кілляр.
3. Дївчина — М. Куріца.
Почтар, косарі, дївчата, селяни.

Режісер: **С. Лабойно.**

ЗАЯВА.

Отсим подаємо до загального відома, що так Редакція як і Адмінїстрація нашої часописи не уповажняла нїколи п. Альбіна Валу до заступованя в якийнебудь спосіб часописи „Свобода". За всякі евентуальні з'обовязаня, можливо пороблені або маючі поробити ся отсим добродієм в імени „Свободи" не бере ся нїякої відвічальности.

Редакція і Адмінїстрація.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. В. в Шікаго., Ілл. Коли хочете, щоб Ваше писане було поміщене в якійсь часописи, то передовсїм мусите під ним підписати ся. Безіменних дописий не містить нїяка часопись. В конш.

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ ІСПИТОВАНИЙ

глядає посади, має похвальні сьвідоцтва, може учити і провадити нотний сьпів, уміє добре провадити парафіяльну школу і представленя. Голоситись на адресу:

John Czernetzky,
1704 Austin St., St. Louis, Mo.

Д Я К

Русин, приїхавший з краю, глядить місця. Чоловік молодий, тверезий, може заняти ся наукою дїтий, розуміє ся на провадженю всяких адміністрацій. Зголошуючі зволять заподати яка місячна платня, зголошеня слати на адресу:

Nicholas Tracz,
Box 696, Taylor, Pa.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома всїм, кому на сїм залежить, що моя теперішна адреса така: **Bell 'Phone 469—J**

Rev. V. S. Hryvnak,
113 Third Ave., Butler, Pa.

НА ПРОДАЖ

в Нюарк, Н. Дж. знаменитий сальон і готель о 20 кімнатах: находить ся зараз коло фабрик. Найлїпша нагода для спритного чоловіка. Продає ся пиво і виска. Річний рент вносить 2.500 долярів. Продає ся по тій причинї, що властитель виїжджає до старого краю. Дальші інформації подасть:

John Pekarek,
179 Howard Str., Newark, N. J.

Прищі, вугри, короста,

плями а також всякого рода виквиди на лици тїлі, щезають раз на все від пастильок „AKNOL". Є то внутрішне средство, очищуюче кров зовсїм в дуже короткім часі, а як відомо всї оприщеня і з'огидженя тїла походять з нечистоти крови. Не порівнуйте наших пастильок з мастями, котрі приносять поміч лише хвилево. Пастильки „Aknol" увільнять Вас раз на все — на цїле житє — від поганих прищів, корости і инших плям. Тисячі подяк, тисячі похвальних листів, тисячі задоволених костумерів можемо представити кождої хвилі. Але се не вистарчить, о добрі пастильок „Aknol" треба самому переконати ся. Звернемо гроші що до цента єсли Вам не поможуть! Длячогож ходити з прищами та з'огидженим лицем. Пощо бути посьміховиском? Пришліть $1.50 а ми сейчас вишлемо 100 пастильок „Aknol" якраз тілько, кілько Вам потреба до очищеня Вашої крови. Не відкладайте сего на завтра. Вложіть сейчас $1.50 до коверти і вишліть реджістроване на адресу:

„Aknol Remedy Co.", Dpt. B.
330 E. 15th Str., New York, N. Y.

Позір Земляки!

Русько-польська канцелярія нотаріяльна для справ старокраєвих,
99—103 AVENUE C., NEW YORK, N. Y.

полагоджує скоро, дешево і з фаховим знанем річи і устав краєвих всї які старокраєві справи процесові, спадкові, ґрунтові, маєткові, табулярні і військові, а також виробляє всякого рода документи старокраєві, котрі бувають потверджувані через тутейший ц. і к. конзулят, — мають отже силу і важність урядову в краю.

ЗЕМЛЯКИ! Удавайте ся отже в кождій старокраєвій справі і то в власнім добре зрозумілім інтересі, — з цїлим довірєм тільно до повисшої канцелярії, яко одиноко компетентної а знайдете там все сумлїнну і фахову пораду і поміч.

Порада безплатно відворотною почтою.

JOSEPH MAHL, Notary Public, 99—103 Ave C., New York, N. Y.

РОБОТА! Кілько лїт вже працюєш так тяжко під басом? Чи думав ти коли над тим, що кождої хвилї можеш бути покалїченим, і хто тебе на старість догляне? Живе в містах чим раз дорожше а нейда все та сама а часами і меньша. Що будеш робити, коли постарієш ся і тебе викинуть з роботи? Тепер як раз час над тим подумати. Коли ти сам свою долю не поправиш, то хто инший непоправить тобі єї напевно. Купи фарму в Руській кольонії; земля мати не дасть погибати. Земля дуже добра і можна єї купити на легку сплату. Четверту часть платити ся при купнї а решту на річну сплату через 5 лїт. Акер коштує від 10 до 25 долярів. Прийдь до нашого офісу на 1. мая с. р. під адресою:

M. Shawala & Co., 1434 W. Chicago ave., Chicago, Ill.,

або напиши сейчас про близші поясненя.

Більше як сто Руських господарів з'їде ся тут до нас на той день і всї разом поїдемо на кольонію Руських фармерів в Мішіґен. З листів не богато можна знати, бо то треба своїми очима побачити, а тогдї напевно пізнаєш, що вже лїпшої землї немож знайти за ту цїну.

Кождий, хто думає до нас приїхати на 1. мая, нехай напише пару слів кілька день перед виїздом, щоб ми знали кілько возів замовити до стації.

Остаємось з поважанєм

M. Shawala & Co., 1434 W. Chicago ave., Chicago, Ill.